

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І. Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

18 червня 2020 року
М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ФІНАНСОВЕ ПРАВО»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування
галузі знань 07 Управління та адміністрування
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2020

ЗМІСТ

			Стор.
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		3
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	3
	1.2.	Лекції	4
	1.3.	Семінарські заняття	5
	1.4.	Самостійна робота студентів	27
	1.5.	Індивідуальні завдання	45
	1.6.	Підсумковий контроль	48
2.	Схема нарахування балів		50
3.	Рекомендовані джерела		51
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		61

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин												
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
			Лекції	Сем. (семинари)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (семинари)	Лабор.	Ін.зав.	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1.	Фінанси і фінансова діяльність держави і місцевого самоврядування	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
2.	Фінансове право як галузь права	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
3.	Фінансово-правові норми і фінансово-правові відносини	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
4.	Правові основи фінансового контролю в Україні	5	-	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
5.	Юридична відповідальність суб'єктів фінансового права	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
6.	Бюджет і бюджетне право України. Бюджетна система України	5	2	4	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
7.	Правові засади бюджетного процесу в Україні	6	-	2			3	-	-	-	-	-	-	-
8.	Правове регулювання міжбюджетних відносин в Україні	5	-	1			3	-	-	-	-	-	-	-
9.	Правове регулювання публічних доходів і видатків	7	-	1			5	-	-	-	-	-	-	-
10.	Основи податкового права	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
11.	Правові основи державного та муніципального кредиту	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-

12.	Правові засади банківського права	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
13.	Правове регулювання єдиного соціального внеску на загально-обов'язкове державне страхування	5	-	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-
14.	Правове регулювання грошового обігу та розрахунків в Україні	5	-	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-
15.	Правові засади валютного регулювання	5	-	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Усього годин		90	16	30	-	-	44	-	-	-	-	-	-

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1.	Фінанси і фінансова діяльність держави: економічні та правові основи	2	-
1.1.	Поняття, суть і зміст фінансів. Функції фінансів.		
1.2.	Фінансова система України.		
1.3.	Фінансова діяльності держави, її конституційно-правові основи.		
1.4.			
1.5.	Поняття та види фінансово-правових актів.		
2.	Фінансове право як галузь права та юридична наука	2	-
2.1.	Предмет і метод фінансового права. Місце фінансового права в системі права України.		
2.2.	Система фінансового права, його джерела.		
2.3.	Поняття фінансово-правових норм, їх особливості та види.		
2.4.	Фінансово-правові відносини, їх класифікація.		
3.	Юридична відповідальність суб'єктів фінансового права	2	-
3.1.	Основні характеристики юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права.		
3.2.	Поняття та склад фінансового правопорушення.		
3.3.	Заходи державного примусу, що застосовуються у фінансовому праві.		
4.	Юридична відповідальність суб'єктів фінансового права	2	-
4.1.	Основні характеристики юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права.		
4.2.	Поняття та склад фінансового правопорушення.		

4.3.	Заходи державного примусу, що застосовуються у фінансовому праві.		
5.	Бюджет і бюджетне право України	2	-
5.1.	Поняття, правова природа бюджету.		
5.2.	Поняття і система бюджетного права. Бюджетно-правові відносини, їх зміст і особливості.		
5.3.	Поняття, правові основи і принципи бюджетного устрою України. Бюджетна система.		
5.4.	Бюджетна класифікація.		
6.	Основи податкового права	2	-
6.1.	Поняття податку, його правова природа. Принципи оподаткування.		
6.2.	Функції податків, їх класифікація.		
6.3.	Податкові правовідносини.		
6.4.	Податкова система України.		
6.5.	Відповідальність за порушення податкового законодавства.		
6.6.	Проблема систематизації податкового законодавства.		
7.	Правові засади банківського права	2	-
7.1.	Поняття банку та банківської діяльності.		
7.2.	Правовий статус банків в Україні.		
7.3.	Банківська система України, правові принципи її діяльності.		
7.4.	Контроль НБУ за діяльністю комерційних банків та їх відповідальність.		
8.	Правові засади валютного регулювання	2	-
8.1.	Правовий режим валютних відносин.		
8.2.	Операції з іноземною валютою за законодавством України.		
8.3.	Валютний контроль.		
8.4.	Відповідальність за порушення валютного законодавства.		
	Усього	16	-

1.3. Семінарські заняття

У матеріалах до семінарських занять містяться питання для обговорення на навчальному занятті, завдання, наводяться переліки літератури і нормативно-правових актів, необхідних для вивчення теми семінарського заняття, вказуються теми доповідей, що рекомендуються, та рефератів. Спірні в літературі теоретичні питання за відповідною темою, на які необхідно звернути увагу студентам при підготовці до семінарського заняття, зазначаються викладачем, який проводить заняття у відповідній навчальній групі.

Семінарські заняття можуть проводитися за доповідною системою, у формі «круглих столів», наукових конференцій, диспутів у студентських навчальних групах, тощо за розсудом викладача. Метою підготовки студентами доповідей (співдоповідей) і виступів під час проведення семінарських занять, написання ними рефератів є прищеплення навичок

самостійної роботи над літературними джерелами, законами й іншими правовими актами, використання опублікованої судової і господарської практики для того, щоб на основі їхнього аналізу й узагальнення студенти могли робити власні висновки теоретичного і практичного характеру, обґрунтовуючи їх відповідним чином. Кількість часу, який виділяється на розгляд теоретичних питань і дискусії, визначається викладачем.

У матеріалах до занять також містяться питання для обговорення. У списку рекомендованих джерел зазначені роботи, знання яких необхідно студентам для засвоєння матеріалів теми і виконання завдань; спеціальна література призначена для більш глибокого вивчення питань теми.

Основне завдання занять — навчити студентів розуміти сутність та специфіку фінансів та фінансової системи; вміти аналізувати основні нормативно-правові акти щодо регулювання фінансових відносин; могли оцінювати тенденції розвитку фінансового законодавства; аналізувати та порівнювати фінансово-правові категорії; досліджувати правовий статус суб'єктів фінансових правовідносин, систему та компетенцію органів влади у сфері фінансової діяльності держави та місцевого самоврядування

Пристаючи до вивчення, студент повинен вчитися юридично мислити, самостійно, без «підказок» коментарів, довідників, оцінювати ту чи іншу правову ситуацію (наприклад при вирішенні ситуаційних завдань). Більше уваги потрібно приділяти навчальній, монографічній літературі, статтям у наукових журналах. При підготовці до занять студенти повинні переглянути рекомендовані джерела, правові акти й інші матеріали, які стосують відповідної теми. Лише після цього можна приступити до складання доповідей і співдоповідей на семінарських заняттях, написання рефератів і виконання завдань. Викладач, який веде семінарське заняття, може рекомендувати студентам і інші, крім зазначених в переліку, джерела з урахуванням новітніх публікацій.

Таким чином, готуючись до занять по темі, треба:

уважно ознайомитися з планом заняття і списком нормативних актів, що рекомендуються, та навчальної та спеціальної літератури;

студенти мають засвоїти методичні вказівки, вивчити відповідні питання в конспекті і підручнику;

опрацювати нормативні акти з відповідної теми;

законспектувати одну або дві наукові праці з рекомендованого списку джерел;

використовуючи вивчений матеріал, вирішити завдання, вказані викладачем.

Розкриваючи теоретичні питання, студенти повинні прагнути до максимально повного і чіткого викладу всіх проблем, що досліджуються. При цьому важливо показати діалектику їхнього розвитку, розкрити відмінності в трактуванні розглядуваних положень, провести порівняльний аналіз питань, що висвічуються у відповідних розділах різних підручників, у спеціальній літературі.

Аналізуючи зміст правових норм, студенти мають в обов'язковому порядку давати точні і конкретні посилання на відповідні нормативно-правові акти: вказувати, коли і ким вони прийняті, відповідні статті (пункти, підпункти і т. ін.). При цьому студенти повинні звертатися безпосередньо до нормативних актів, а не викладати їх зміст за навчальною, додатковою або популярною літературою. Використовуючи коментар до законодавства, необхідно розмежувати текст коментарю від тексту самого нормативно-правового акту.

Конспектування літератури не повинне носити характер механічного переписування. Літературне джерело треба обов'язково заздалегідь прочитати, не конспектуючи. Потім потрібно «пробігти» очима текст і занотувати цікаві фрагменти у вигляді цитат або своїми словами, посилаючись кожного разу на сторінку. Важливо, щоб законспектований матеріал незалежно від його обсягу, був достатній за змістовим навантаженням і логічно завершений.

Вирішення завдань, які рекомендуються викладачем до семінарських занять, повинно ґрунтуватися на вимогах правових приписів процесуального та матеріального законодавства. Розв'язки ситуаційних завдань студент повинен занотовувати у свій робочий зошит, який можна користуватися під час відповіді на семінарському занятті при вирішенні тої чи іншої ситуаційної задачі (казусу).

При підготовці до семінарських занять студенти повинні використовувати рекомендовані джерела у законодавстві, серед навчальної та наукової літератури. Результати самостійної роботи студенти повинні занотовувати у свої робочі зошити з навчальної дисципліни.

Усі питання, які виникають у студентів при підготовці до семінарських занять, під час самостійної роботи, можуть бути вирішені під час групових та індивідуальних консультацій, що здійснюються викладачем, відповідно до затвердженого графіку.

Семінарське заняття 1

Тема 1: Фінанси і фінансова діяльність держави: економічні і правові основи

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Поняття, суть і зміст фінансів. Функції фінансів.
- 1.2. Фінансова система України та її склад.
- 1.3. Поняття, природа, зміст та методи фінансової діяльності української держави.
- 1.4. Система і правове положення державних органів, які здійснюють фінансову діяльність.
- 1.5. Фінансова діяльність органів державної законодавчої і виконавчої влади.
- 1.6. Фінансова діяльність органів місцевого самоврядування.

1.7. Правові форми фінансової діяльності. Поняття, види і значення фінансово-правових актів.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінанси, фінансова система держави, фінансова діяльність держави, правові форми фінансової діяльності держави, фінансово-правові акти, фінансово-планові акти.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: фінанси мають видиму та приховану форму прояву. Крім того, вони мають матеріальне та економічне розуміння. В матеріальному розумінні – це централізовані та децентралізовані фонди грошей, що забезпечують практичне виконання чи реалізацію функцій та завдань держави. Як економічна категорія – це процеси, що виникають при розподілі та перерозподілі у грошовій формі вартості ВВП і частки національного багатства. Потрібно також розглянути функції фінансів: розподільчу і контрольну.

Фінанси виражають грошові відносини, які виникають між:

- підприємствами в процесі придбання товарно-матеріальних цінностей, реалізації товарів та послуг;
- підприємствами з вищестоящими органами при створенні централізованих фондів грошей і їх розподілі (так звані відомчі фонди грошей);
- державою та підприємствами при сплаті ними податків до бюджетів, фінансуванні видатків;
- державою та громадянами при сплаті ними податків;
- між окремими ланками бюджетної системи;
- органами страхування, підприємствами та населенням при сплаті страхових внесків та відшкодуванні збитків при настанні страхового випадку.

Фінансова діяльність – це діяльність держави, яка має за мету формування, розподіл і використання централізованих і децентралізованих фондів коштів. Опрацьовуючи це питання, обов'язково потрібно звернути увагу на принципи і методи фінансової діяльності держави, яка базується на принципах:

- пріоритетності публічних видатків по відношенню до прибутків;
- розподілу функцій між представницькими і виконавчими органами з пріоритетом представницьких органів влади;
- гласності;

- соціальної спрямованості;
- доцільності;
- здорових фінансів;
- законність в фінансовій діяльності.

Фінансова система – це сукупність і взаємозв’язок врегульованих фінансовими нормами різних груп фінансових відносин, за допомогою яких держава формує, розподіляє та використовує централізовані та децентралізовані фонди коштів. Основними ланками фінансової системи України є бюджетна система (державний бюджет та місцеві бюджети), цільові загальнодержавні та місцеві фонди, фінанси підприємств, установ та організацій різних форм власності, кредитування (державне і банківське), страхування, фінанси для соціального захисту населення.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Фінансове право як галузь права.

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Поняття, предмет і метод фінансового права.
- 2.2. Система фінансового права.
- 2.3. Джерела фінансового права.
- 2.4. Місце фінансового права в системі права України.
- 2.5. Співвідношення фінансового права як галузі та науки. Наука фінансового права.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : фінансове право, предмет фінансового права, метод фінансового права, фінансове право як галузь права, фінансове право як наука.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: фінансове право – це сукупність правових норм, що регулюють поведінку суб’єктів фінансових правовідносин з приводу управління державними фінансами і фінансами місцевого самоврядування.

Предмет фінансового права охоплює і відносини, що виникають в процесі фінансової діяльності місцевого самоврядування що:

- ✓ здійснюється в рамках єдиної фінансової системи України.
- ✓ підтримується та забезпечується єдністю податкової та бюджетної систем.
- ✓ забезпечується єдиною системою фінансового контролю.

Особливу увагу потрібно звернути на предмет та метод. Предметом є сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини, що виникають в процесі формування, розподілу і використання централізованих та децентралізованих фондів коштів необхідних державі і органам місцевого самоврядування для виконання їх функцій і завдань. Основним методом фінансового права є імперативний метод (метод владних приписів).

Система фінансового права складається з двох частин: загальної та особливої.

У загальну частину фінансового права включаються норми, що закріплюють загальні принципи, правові форми та методи фінансової діяльності, правовий статус органів, які керують фінансовою діяльністю, а також норми, які регулюють відносини у галузі фінансового контролю.

В особливу частину входять розділи, які об'єднують норми, що регулюють відносини в галузі: бюджету, державних доходів та видатків, державного кредиту, податків, державного страхування, банківського кредитування та безготівкових розрахунків, грошового обігу та валютного регулювання.

Потрібно також нагадати, що джерелами фінансового права є правові акти представницьких та виконавчих органів державної влади та місцевого самоврядування, в яких містяться норми фінансового права.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Фінансово-правові норми та відносини

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Поняття фінансово-правової норми.
- 3.2. Структура фінансово-правової норми.
- 3.3. Правова природа фінансово-правових санкцій.
- 3.4. Поняття та особливості фінансово-правових відносин.
- 3.5. Зміст фінансово-правових відносин.
- 3.6. Класифікація фінансово-правових відносин.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : фінансово-правові норми, фінансово-правові відносини, гіпотеза, диспозиція, санкція.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: потрібно нагадати, що джерелами фінансового права є правові акти представницьких та виконавчих органів державної влади та місцевого самоврядування, в яких містяться норми фінансового права.

Фінансово-правова норма – правило поведінки загальнообов'язкового характеру, яке встановлюється компетентними державними органами чи органами місцевого самоврядування з приводу утворення, розподілу та використання централізованих та децентралізованих грошових фондів, яке формується в категоричній формі і забезпечується до виконання примусовою силою держави. Фінансово-правові норми класифікують за суб'єктами правотворчості, характером диспозиції, за сферою дії, за тривалістю у часі і від дії по колу осіб.

Специфіка фінансово-правових норм суспільних відносин обумовила їх імперативний характер. Як правило, вони містять вимоги, виражені в категоричній формі і не допускають їх довільної зміни, точно визначають об'єм права і обов'язків учасників фінансових відносин.

Фінансово-правові відносини – це врегульовані нормами фінансового права суспільні відносини, учасники яких виступають носіями прав та обов'язків, пов'язаних з утворенням, розподілом та використанням грошових фондів. Вони мають певну особливість – виникають в процесі фінансової діяльності органів публічної влади, об'єктом є фонди грошових коштів, мають державно-владний характер, також майновий характер, не можуть існувати між громадянами, не наділені юридичною рівністю сторін.

Студент також повинен знати і функції фінансово-правових відносин які: вказують на коло осіб, на яких в конкретний час розповсюджується дія фінансово-правової норми; закріплюють конкретну поведінку суб'єктів в області мобілізації, розподілу, використання фондів коштів, якої вони зобов'язані неухильно дотримуватись; є умовою для приведення в дію юридичних засобів забезпечення суб'єктивних прав та юридичних обов'язків.

Фінансово-правові відносини класифікують за ознаками матеріального змісту (бюджетні, податкові, кредитні, банківські, валютні); за суб'єктом цих правовідносин і за наявністю матеріальних і процесуальних норм.

Семінарське заняття 4

Тема 4: Правові основи фінансового контролю в Україні

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Поняття та елементи фінансового контролю.
- 4.2. Порядок та процедура здійснення податкових перевірок.
- 4.3. Аудит як вид фінансового контролю в Україні.
- 4.4. Фінансовий контроль органів законодавчої влади і органів державної виконавчої влади загальної компетенції.
- 4.5. Правовий статус Державної Рахункової палати України.
- 4.6 Фінансовий контроль органів державної виконавчої влади спеціальної компетенції.
- 4.7. Контрольні функції Національного банку України.
- 4.8. Фінансовий контроль спеціалізованих органів фінансового контролю.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінансовий контроль, перевірка, ревізія, аудит, фінансовий контроль органів спеціальної компетенції, фінансовий контроль органів загальної компетенції.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: фінансовий контроль – це діяльність державних органів і недержавних організацій по забезпеченню законності, доцільності, фінансової дисципліни при мобілізації, розподілі та використанні грошових фондів і пов'язаних з цим матеріальних цінностей.

Структурно фінансовий контроль є організаційною системою, яка складається з елементів: суб'єкт, об'єкт, цілі, мета, предмет, методи.

Основними завданнями фінансового контролю є перевірка фінансових обов'язків суб'єктами фінансових правовідносин перед державою, перевірка розробки та виконання бюджету, перевірка правильності використання державними установами, органами, які фінансуються з бюджету грошових коштів (бюджетних і власних), перевірка додержання правил здійснення фінансових операцій, розрахунків і зберігання грошових коштів установами різних форм власності, перевірка фінансового стану і ефективності використання товарно-матеріальних ресурсів підприємствами і організаціями, усунення і попередження порушень фінансової дисципліни, а також пошук нових джерел поповнення державного та місцевих бюджетів.

Методи фінансового контролю поділяються на основні: ревізії, які є вибіркові і фронтальні, комплексні та тематичні; перевірки. Додаткові методи: обстеження, інспекції, спостереження.

При вивченні даної теми також потрібно опрацювати та вивчити органи та організацію фінансового контролю, а також види та методи фінансового контролю.

Семінарське заняття 5

Тема 5: Юридична відповідальність суб'єктів фінансового права

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Поняття, ознаки та функції юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права.
- 5.2. Принципи юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права.
- 5.3. Класифікація юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права.
- 5.4. Підстави притягнення до юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права.

5.5. Поняття та ознаки фінансового правопорушення.

4.6. Склад фінансового правопорушення:

5.6.1. об'єкт фінансового правопорушення;

5.6.2. об'єктивна сторона фінансового правопорушення;

5.6.3. суб'єкт фінансового правопорушення;

5.6.4. суб'єктивна сторона фінансового правопорушення.

5.7. Заходи фінансового примусу, що застосовуються в фінансовому праві.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : юридична відповідальність, юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права, підстави притягнення до юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права, поняття фінансового правопорушення, склад фінансового правопорушення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: юридична відповідальність суб'єктів фінансового права – це сукупність правовідносин між державою в особі уповноважених органів та порушником приписів правових норм, змістом яких є покладання обов'язку на такого суб'єкта нести відповідальність за невідповідність своєї юридично значущої поведінки у сфері фінансової діяльності, що підкріплено збоку держави засобами примусу.

Усі вчинки суб'єктів фінансового права можна поділити на суспільно корисні та шкідливі. Відповідно до цього розрізняють правомірну та неправомірну (протиправну) поведінку.

Фактичною підставою, на основі якої настає юридична відповідальність суб'єктів фінансового права, є факт скоєння правомірної поведінки – правопорушення.

Пропорушення, що скоюють суб'єкти фінансового права – це суспільно шкідливе, винне, протиправне діяння (дія чи бездіяльність) деліктоздатного суб'єкта фінансового права, що порушує врегульований правовими нормами порядок формування, розподілу та використання централізованих та децентралізованих фондів коштів держави, органів місцевого самоврядування за яке законодавством встановлено юридичну відповідальність.

До ознак правопорушення належать: суспільна шкідливість діяння; протиправність діяння; вина суб'єкта, що скоїв протиправні дії; деліктоздатність суб'єкта; та караність.

Для застосування до суб'єкта фінансового права юридичної відповідальності необхідна наявність складу правопорушення елементами якого є: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

Семінарське заняття 6

Тема 6: Бюджет та бюджетна система України

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Поняття, економічна сутність, правова природа і зміст бюджету.
- 6.2. Бюджетна система України та її структура.
- 6.3. Принципи бюджетної системи.
- 6.4. Бюджетний дефіцит і профіцит та шляхи їх подолання.
- 6.5. Бюджетна класифікація, її поняття та значення.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : бюджет, бюджетна система, доходи, видатки, бюджетний дефіцит, бюджетний профіцит, бюджетна класифікація; бюджетне регулювання.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: через бюджет та завдяки бюджету держава доповнює механізм саморегуляції ринкового суспільства, дієвим та ефективним за змістом державним регулюванням усіх сфер життєдіяльності такого суспільства.

Бюджет – це план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань та функцій, які здійснюються органами держави, органами влади АРК, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного року. Бюджет можна розглядати з матеріальної та економічної точки хору, а також як правову категорію. Бюджет будь-якого рівня складається з доходів та видатків.

За юридичною ознакою – на податкові та неподаткові.

Видатки поділяються на поточні та видатки розвитку. Видатки бюджету діляться на інвестування та фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності. Поточні видатки – це витрати на соціальний захист населення і на фінансування мережі бюджетних підприємств, установ та організацій.

Бюджетне право – це система фінансово-правових норм, які регулюють суспільні відносини, що виникають:

- 1) при визначенні бюджетного устрою та бюджетної системи;
- 2) при визначенні складу доходів та видатків державних та місцевих бюджетів та принципів їх розмежування;
- 3) при визначенні компетенції держави та органів місцевого самоврядування у зв'язку з бюджетним процесом.

При вивченні даної теми студент повинен знати, що бюджетний устрій – це встановлені правовими нормами організація та принципи побудови

бюджетної системи, її структура та взаємозв'язок між окремими ланками бюджетної системи.

Бюджетна система, в свою чергу, це сукупність державного та місцевого бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин державного та адміністративно-територіального устрою та врегульована нормами права.

Розглядаючи бюджетну систему, потрібно звернути увагу на принципи бюджетної системи, якими є єдність, збалансованість, повнота, достовірність, самостійність, гласність, наочність, цільового використання та принцип відповідальності учасників бюджетного процесу.

Самостійного опрацювання потребує також поняття та зміст бюджетної класифікації відповідно до чинного законодавства.

Бюджетна класифікація – це єдине систематизоване згрупування доходів, видатків на фінансування бюджету за ознаками економічної сутності, функціональної діяльності, організаційного устрою та іншими ознаками відповідно до законодавства України і міжнародних стандартів.

Семінарське заняття 7

Тема 6: Поняття бюджетного права України

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Предмет та метод бюджетного права.
- 7.2. Система бюджетного права.
- 7.3. Джерела бюджетного права.
- 7.4. Поняття бюджетних правовідносин та їх види.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : бюджет, бюджетне право, поняття бюджетних правовідносин, Закон про Державний бюджет України.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: Для вивчення наступних питань теми рекомендується уважно опрацювати зміст Бюджетного кодексу України, на основі змісту норм якого необхідно розкрити поняття бюджетного періоду як терміну дії затвердженого бюджету і назвати особливі обставини

Передусім студентам слід розкрити предмет бюджетного права як сукупність внутрішньодержавних відносин, які виникають у зв'язку з утворенням, розподілом і використанням коштів державного і місцевого бюджетів.

Далі слід розкрити систему бюджетного законодавства, яку складають Конституція України; Бюджетний кодекс України; Закон про Державний бюджет України; інші закони, що регулюють бюджетні правовідносини; нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, прийняті на підставі й на виконання Бюджетного кодексу та інших законів, що регулюють бюджетні правовідносини; нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади; рішення органів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування.

Семінарське заняття 8

Тема 7: Правові засади бюджетного процесу в Україні

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Поняття, зміст і принципи бюджетного процесу.
- 8.2. Стадії бюджетного процесу їх характеристика.
- 8.3. Порядок складення проекту бюджету.
- 8.4. Розгляд та прийняття Закону про Державний бюджет України. Розгляд та прийняття рішень про місцеві бюджети.
- 8.5. Правова регламентація виконання Державного та місцевих бюджетів.
- 8.6. Звітність про виконання Державного та місцевих бюджетів.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : бюджет, бюджетний процес, доходи, видатки, бюджетний дефіцит, бюджетний профіцит, Закон про Державний бюджет України, бюджетна класифікація; бюджетне регулювання.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: бюджетний процес – це регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства.

В ст. 19 Бюджетного кодексу України закріплено чотири стадії бюджетного процесу, а саме:

- 1) складання проектів бюджетів;
- 2) розгляд проекту та прийняття закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет);
- 3) виконання бюджету, включаючи внесення змін до закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет);

4) підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього.

На всіх стадіях бюджетного процесу здійснюються контроль за дотриманням бюджетного законодавства, аудит та оцінка ефективності управління бюджетними коштами відповідно до законодавства.

Учасниками бюджетного процесу є органи, установи та посадові особи, наділені бюджетними повноваженнями (правами та обов'язками з управління бюджетними коштами).

Для здійснення програм та заходів, які реалізуються за рахунок коштів бюджету, бюджетні асигнування надаються розпорядникам бюджетних коштів. За обсягом наданих прав розпорядники бюджетних коштів поділяються на головних розпорядників бюджетних коштів та розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня.

Повний перелік повноважень головних розпорядників бюджетних коштів визначено Бюджетним кодексом.

У бюджетному процесі до 1 січня 2017 року застосовувався програмно-цільовий метод лише на рівні Державного бюджету. Вперше, починаючи із складання проектів місцевих бюджетів на 2017 рік, у бюджетному процесі застосовується програмно-цільовий метод.

Основними складовими програмно-цільового методу у бюджетному процесі є: - бюджетні програми; - відповідальні виконавці бюджетних програм; - паспорти бюджетних програм; - результативні показники цих програм.

Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі – це метод управління бюджетними коштами для досягнення конкретних результатів за рахунок коштів бюджету із застосуванням оцінки ефективності використання бюджетних коштів на всіх стадіях бюджетного процесу.

Порядок використання бюджетних коштів включає в себе:

- напрями використання бюджетних коштів;
- відповідального виконавця використання бюджетних коштів;
- завдання розпорядників коштів нижчого рівня;
- конкурсні вимоги до інвестиційних проектів;
- критерії та умови відбору суб'єктів господарювання, яким надається державна підтримка з бюджету, та деякі інші.

Протягом 45 днів з дня набрання чинності закону про Державний бюджет (рішення про місцевий бюджет) головний розпорядник бюджетних

коштів затверджує спільно з Міністерством фінансів (місцевим фінансовим органом) паспорт бюджетної програми..

Семінарське заняття 9

Тема 8: Правове регулювання міжбюджетних відносин в Україні

Тема 9: Правове регулювання публічних доходів і видатків

Питання для усного опитування та дискусії

- 9.1. Міжбюджетні відносини в системі бюджетного регулювання.
- 9.2. Методи бюджетного регулювання.
- 9.3. Закріплені доходи.
- 9.4. Регулюючі доходи.
- 9.5. Поняття публічних видатків та бюджетного фінансування.
- 9.6. Поняття кошторисно-бюджетного фінансування та кошторису.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: державний дохід, централізовані державні доходи, децентралізовані державні доходи, бюджетне регулювання, міжбюджетні трансферти, доходи органів місцевого самоврядування, закріплені доходи, регулюючі доходи, кошторисно-бюджетне фінансування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: Стійкість бюджетної системи України багато в чому залежить від характеру міжбюджетних відносин, тому проблема якнайкращої побудови системи міжбюджетних відносин у країні є найактуальнішою. Міжбюджетні відносини — це відносини між державою, Автономною Республікою Крим та місцевим самоврядуванням щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для виконання функцій, передбачених Конституцією України та законами України. Метою регулювання таких відносин є забезпечення відповідності між повноваженнями на здійснення видатків, закріплених законодавчими актами за бюджетами, та бюджетними ресурсами, які мають забезпечувати виконання цих повноважень.

Правове регулювання міжбюджетних відносин здійснюється розділом 4 Бюджетного кодексу України.

Міжбюджетні відносини відбивають взаємозв'язки бюджетів різних рівнів. Основою положень для таких відносин є принцип рівності Державного бюджету у взаємовідносинах з місцевими бюджетами та рівності місцевих бюджетів у взаємовідносинах між ними, що передбачає встановлення єдиних для всіх бюджетів нормативів відрахування від загальнодержавних податків та зборів, а також єдиного порядку їх сплати тощо. Крім того, такі відносини мають ґрунтуватися на принципах: розподілу та закріплення видатків за відповідними рівнями бюджетної системи; розмежування та закріплення на постійній основі та за тимчасовими нормативами регулювальних доходів; вирівнювання мінімальної бюджетної забезпеченості бюджетів, що необхідно для виконання певних функцій; забезпечення рівномірного надходження доходів та запобігання касовим розривам; забезпечення зацікавленості у виконанні планів надходження доходів у Державний та місцеві бюджети тощо.

Кошторисно-бюджетне фінансування це метод безповоротного, безвідплатного відпуску коштів на утримання установ, що перебувають на бюджетному фінансуванні, на основі фінансових планів - кошторисів.

На кошторисно-бюджетному фінансуванні утримуються державні та комунальні установи: соціальної сфери, освіти (середні спеціальні та вищі навчальні заклади), охорони здоров'я (лікарні, поліклініки, медпункти), культури (бібліотеки, будинки культури, дитячі театри), фізичної культури, а також установи Міністерства оборони, Прикордонної служби, Служби безпеки України, МВС України, органи законодавчої та виконавчої влади, суди, прокуратура тощо.

Семінарське заняття 10

Тема 10: Основи податкового права

Питання для усного опитування та дискусії

- 10.1. Поняття, види, ознаки податку. Розмежування податку і збору.
- 10.2. Принципи оподаткування та функції податків.
- 10.3. Податкове право: поняття, зміст та особливості.
- 10.4. Податкові правовідносини: поняття, зміст та особливості.
- 10.5. Загальнодержавні та місцеві податки і збори.
- 10.6. Податки з юридичних осіб.
- 10.7. Податки з населення.
- 10.8. Податки, що сплачують і юридичні і фізичні особи (змішані податки).

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: податок, збір, обов'язків платіж, податкове право, податкові правовідносини, податок на додану вартість, податок з доходів фізичних осіб, податок з прибутку підприємств, державні податки, місцеві податки, загальнодержавні збори та платежі, місцеві збори.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: під податком, збором, іншим обов'язковим платежем до бюджетів та державних цільових фондів слід розуміти обов'язків внесок до бюджету відповідного рівня або державного цільового фонду, здійснюваний платниками в порядку і на умовах, що визначені законодавчими актами України щодо оподаткування.

Податки – це нецільові, безвідплатні, безповоротні, безумовні та обов'язкові платежі фізичних та юридичних осіб до бюджету відповідного

рівня на підставі Закону ВРУ або рішень рад місцевого самоврядування. Він наділений ознаками обов'язковості, нормативна визначеність, безоплатність, безумовність, нецільовий характер, адресність, періодичність, утримання в грошовій формі і підкріплене застосуванням санкцій.

Збори – це особлива форма платежу, які на відміну від податків мають разового, випадкового і незначного за розміром характеру і завжди є цільовими.

Вивчаючи дану тему також потрібно уявити поняття податкової системи – це сукупність податків, зборів та інших платежів до бюджету і в державні цільові фонди платників податків і органи, котрі здійснюють контроль за правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю сплати їх у визначеному законом порядку.

Необхідно також самостійно опрацювати принципи оподаткування, елементи системи оподаткування, суб'єкт і носій податку, об'єкт і одиниця податку, джерело сплати, податкова ставка та пільги.

Студенту також необхідно на основі законодавства самостійно опрацювати податки з юридичних осіб (оподаткування прибутку) та непрямі податки з юридичних осіб (податок на додану вартість, акцизний збір, мито), податки з населення (прибутковий податок з громадян та податок на промисел), податки, що сплачують і юридичні, і фізичні особи, а також місцеві податки і збори.

Семінарське заняття 11

Тема 11. Правові основи державного та муніципального кредиту

Питання для усного опитування та дискусії

- 11.1. Поняття і функції державного й муніципального кредиту.
- 11.2. Зміст державного й муніципального боргу.
- 11.3. Форми державного кредиту.
- 11.4. Ознаки, за якими класифікуються державні внутрішні позики.
- 11.5. Гарантія Кабінету Міністрів України як форма державного кредиту.
- 11.6. Правові основи муніципальних запозичень.
- 11.7. Правовідносини України з іноземними державними і міжнародними фінансово-кредитними організаціями в галузі державного кредиту.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: державний кредит, муніципальний кредит, форми державного внутрішнього кредиту, форми державного зовнішнього

кредиту, муніципальний зовнішній кредит, муніципальний внутрішній кредит, державні внутрішні позики, державний борг.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: державний кредит – це сукупність фінансових (грошових) відносин, котрі виникають з одного боку між державою та фізичної чи юридичною особою, а з іншого боку з приводу: вилучення тимчасово вільних коштів та використання їх на фінансування державних витрат; надання фінансової допомоги підприємствам, організаціям на умовах строковості, платності та повернення.

Державний кредит (як правова категорія)– це врегульовані правовими нормами відносини з приводу запозичення державою тимчасово вільних коштів юридичних та фізичних осіб з метою покриття дефіциту бюджету або кредитування державою фізичних та юридичних осіб.

Державний кредит поділяють на 2 групи: внутрішній (державні позики, скарбничі позики (бюджетні кредити), гарантовані позики, залучення частини ощадних рахунків населення в ощадбанку України) і зовнішній (міжнародний).

Також потрібно знати класифікації державного кредиту залежно від форми виплати доходів (процентні, вигрешні, процентно-вигрешні, безпрогрешні, безпроцентні). Залежно від методів визначення доходів боргові зобов'язання держави поділяються на: позики з твердим доходом і позики з плаваючим доходом. За строком погашення: короткострокові (до 1 року), середньострокові (5 років), довгострокові (25 років). За методом розміщення на: добровільні, примусові, і такі, що розмножуються серед юридичних та фізичних осіб за підпискою та інші класифікації.

В межах даної теми студент повинен також орієнтуватися щодо понять цінні папери, ринку цінних паперів, поняття державного внутрішнього боргу України, регулювання ринку цінних паперів. А також знати форми здійснення державного регулювання фондового ринку.

Семінарське заняття 12

Тема 12. Правові засади банківського права

Питання для усного опитування та дискусії

- 12.1. Поняття банківського права України.
- 12.2. Методи правового регулювання банківської діяльності в Україні та принципи банківського права України.
- 12.3. Місце банківського права в системі національного права.
- 12.4. Джерела банківського права України. Поняття та особливості банківського законодавства України.
- 12.5. Поняття банківських правовідносин.

12.6. Правові засади банківського регулювання та банківського нагляду.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: банк, банківська система, банківський кредит, об'єкт кредитування, об'єкт банківських правовідносин, банківське право.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: при підготовці даної теми студент опрацювати теми: Загальна характеристика банківського права України. Поняття і предмет банківського права, методи правового регулювання банківської діяльності в Україні. Місце банківського права в системі національного права.

Принципи банківського права України. Принцип свободи банківської діяльності. Принцип неухильного виконання обов'язкових економічних нормативів, установлених НБУ, норм чинного законодавства. Принцип поєднання публічних і приватних начал у банківській сфері. Принцип задоволення потреб клієнтів та максималізації прибутку отриманого банками. Принцип добровільності взаємовідносин і взаємної заінтересованості банківських установ та їхніх клієнтів. Принцип захисту економічної конкуренції та заборони діяльності, що спрямована на монополізацію і недобросовісну конкуренцію. Принцип нагляду за діяльністю банків та інших кредитно-фінансових установ. Банківські правовідносини, їхній зміст і види. Суб'єкти банківських правовідносин. Об'єкти банківських правовідносин. Виникнення, зміна і припинення банківських правовідносин. Джерела банківського права та їхні види.

Співвідношення банківського регулювання та банківського нагляду. Зміст банківських правовідносин у сфері банківського регулювання та банківського нагляду. Поняття, мета та основні принципи банківського нагляду. Система та складові елементи банківського нагляду. Надання дозволу на придбання або збільшення істотної участі у банку. Надання дозволів та ліцензій на здійснення банківських операцій. Реорганізація та ліквідація банків. Особливості ліквідації банків у разі їх неплатоспроможності. Поняття банківської таємниці, шляхи її збереження, порядок розкриття та використання. Правові засади застосування заходів впливу за порушення банківського законодавства.

Семінарське заняття 13

Тема 13: Правове регулювання єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне страхування

Питання для усного опитування та дискусії

- 13.1. Загальна характеристика єдиного внеску.
- 13.2. Платники єдиного внеску.
- 13.3. База нарахування та розміри єдиного внеску.
- 13.4. Обчислення і сплата єдиного внеску.
- 13.5. Відповідальність за порушення порядку обчислення і сплати ЄСВ.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: єдиний соціальний внесок, загальнообов'язкове державне страхування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) не входить до податкової системи України, однак контроль за повнотою нарахування і сплати єдиного внеску покладено на органи ДФС України. У зв'язку з цим наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2016 року № 393 затверджена Інструкція “Про порядок нарахування і сплати єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування” відповідно до Закону України “Про збір та облік внесків на загальне державне соціальне страхування””.

Платниками єдиного внеску є: 1) роботодавці: - підприємства, установи та організації, інші юридичні особи, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) чи за цивільно-правовим договором; - фізичні особи – підприємці, що використовують працю інших осіб; - фізичні особи, які проводять незалежну професійну діяльність та використовують працю інших осіб на умовах трудового договору; 2) підприємства, установи, фізичні особи, військові частини, які виплачують грошове забезпечення, допомогу з тимчасової непрацездатності у зв'язку з вагітністю та пологами окремим категоріям громадян; 183 3) фізичні особи – підприємці, в тому числі на спрощеній системі оподаткування; 4) особи, які проводять незалежну професійну діяльність; 5) особи, які добровільно беруть участь у системі державного страхування. Звільняються від сплати єдиного внеску фізичні особи – підприємці та фізичні особи спрощеної системи оподаткування, які є пенсіонерами за віком або інваліди. 3. База нарахування та розміри єдиного внеску Єдиний внесок встановлений із 1 січня 2015 року в розмірі 22% на суму нарахованої заробітної плати, включаючи основну та додаткову, та винагороди фізичним особам за виконання робіт за цивільно-правовими договорами.

Для фізичних осіб – підприємців єдиний внесок нараховується із чистого доходу, але не більше максимальної величини бази нарахування, та не може

бути меншим мінімального страхового внеску за місяць (704 грн в 2017 році). Для підприємств та організацій, у яких працюють інваліди, єдиний внесок сплачується в розмірі 8,41% нарахованої заробітної плати, включаючи основну і додаткову.

Для підприємств Всеукраїнських громадських організацій інвалідів, у яких кількість інвалідів становить 50% від загального числа працюючих, а витрати на оплату праці не менш 25%, встановлений ЄСВ 5,3%. Максимальна база нарахування ЄСВ із 1 січня 2016 року дорівнює двадцяти п'яти розмірам прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Якщо база оподаткування менша за мінімальний розмір заробітної плати на 1 січня податкового року, то нарахування і сплата проводиться з розрахунку мінімальної заробітної плати.

Семінарське заняття 14

Тема 14: Правове регулювання грошового обігу та розрахунків в Україні

Питання для усного опитування та дискусії

- 14.1. Характеристика грошової системи і грошового обігу.
- 14.2. Організація готівкових розрахунків.
- 14.3. Відповідальність за порушення порядку здійснення готівкових розрахунків.
- 14.4. Організація безготівкових розрахунків.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: гроші, валюта, грошова система, грошовий обіг, готівкові розрахунки, безготівкові розрахунки.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: Грошова система – це встановлені державою форми організації грошового обігу.

Грошовий обіг – це рух коштів у готівковій та безготівковій формі в процесі виробництва, розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту.

Основним елементом грошової системи є грошова одиниця. Стаття 99 Конституції України визначила грошову одиницю як гривню, а Закон України “Про Національний банк України” встановив, що гривня складається з 100 копійок.

Гривня була введена в обіг із 2 до 16 вересня 1996 року в ході грошової реформи, яка проводилась в Україні з листопада 1992 року. Гривня (банкноти,

монети) є єдиним платіжним засобом на території України, її національного валютою.

Основна функція Національного банку – забезпечення стабільності гривні. Щорічно Національний банк України розробляє Основні засади грошово-кредитної політики з метою регулювання обсягу грошової маси:

- визначає норми обов'язкових резервів для комерційних банків;
- рефінансування банків;
- процентну політику;
- операції з цінними паперами;
- емісію;
- управління золотовалютними резервами.

Готівкові розрахунки – це платежі готівкою юридичних і фізичних осіб за реалізовані товари (роботи, послуги) та інше майно і операції. Для забезпечення організації готівкового обігу Національний банк України встановлює порядок ведення касових операцій. Юридичні особи, фізичні особи – підприємці здійснюють розрахунки між собою і громадянами через касу як за рахунок готівкової виручки, що надійшла в касу, так і за рахунок готівки, що надійшла з поточних рахунків в банках.

Безготівкові розрахунки – перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів. Ці розрахунки проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді.

Банк не має права визначати та контролювати напрями використання коштів клієнта та встановлювати інші, не передбачені договором або законом, обмеження його права розпоряджатися коштами на власний розсуд.

Кошти з рахунків клієнтів банки списують лише за дорученнями власників цих рахунків або на підставі розрахункових документів стягувачів.

Під час здійснення розрахункових операцій можуть застосовуватися такі види платіжних інструментів:

1) меморіальний ордер (розрахунковий документ, який складається за ініціативою банку для оформлення операцій щодо списання коштів з рахунку платника і внутрішньобанківських операцій відповідно до Закону України “Про платіжні системи та переказ коштів в Україні” та нормативно-правових актів Національного банку);

2) платіжне доручення (розрахунковий документ, що містить письмове доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку зазначеної суми коштів та її перерахування на рахунок отримувача);

3) платіжна вимога-доручення (розрахунковий документ, який складається з двох частин: верхньої – вимоги отримувача безпосередньо до платника про сплату визначеної суми коштів; нижньої – доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку визначеної ним суми коштів та перерахування її на рахунок отримувача);

4) платіжна вимога (розрахунковий документ, що містить вимогу стягувача або в разі договірної списання отримувача до банку, що обслуговує платника, здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача);

5) розрахунковий чек (розрахунковий документ, що містить нічим не обумовлене письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) банку-емітенту, у якому відкрито його рахунок, про сплату чекодержателю зазначеної в чеку суми коштів);

б) акредитив (договір, що містить зобов'язання банку-емітента, за яким цей банк за дорученням клієнта (заявника акредитива) або від свого імені проти документів, які відповідають умовам акредитива, зобов'язаний виконати платіж на користь бенефіціара або доручає іншому (виконуючому) банку здійснити цей платіж. Акредитив може бути покритий (завчасно бронюються кошти на окремому рахунку) або непокритий (оплата вимоги гарантується за рахунок кредитів банку).

7) інкасове доручення (розпорядження) (розрахунковий документ, що містить вимогу стягувача (органу державної виконавчої служби) до банку, що обслуговує платника, здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача).

Крім того, можливе використання векселів та спеціальних платіжних засобів, зокрема платіжних карток (у тому числі корпоративних платіжних карток).

Семінарське заняття 15

Тема 15: Правові основи валютного регулювання

Питання для усного опитування та дискусії

- 15.1. Поняття валюти та валютних цінностей.
- 15.2. Зміст валютного регулювання.
- 15.3. Валютний контроль.
- 15.4. Система фінансових санкцій за порушення валютного законодавства.
- 15.5. Адміністративна відповідальність за порушення валютного законодавства.
- 15.6. Кримінальна відповідальність за порушення валютного законодавства.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: гроші, валюта, валютні цінності, валютне регулювання, фінансові санкції за порушення валютного законодавства, валютний контроль.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити

на таких аспектах: Валюта України включає: іноземну валюту – це іноземні грошові знаки у вигляді банкнот, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави, а також вилучені з обігу, або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають у обігу, кошти в грошових одиницях іноземних держав і міжнародних розрахункових одиницях, що перебувають на рахунках або вносяться до банківських та інших кредитно-фінансових установ за межами України, платіжні документи та цінні папери, виражені в національній чи іноземній валюті або банківських металах, банківські метали – золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені до найвищих проб відповідно до світових стандартів, у злитках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети вироблені з дорогоцінних металів.

Валютна система становить державно-правову форму організації міжнародних (валютних) відносин держав.

Валютним регулюванням є діяльність держави та уповноважених нею органів спрямована на регламентацію міжнародних розрахунків та порядок здійснення операцій з валютними цінностями. Ринкове і державне валютне регулювання взаємопов'язані і доповнюють одне одного.

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів є важливою складовою частиною навчального процесу та має на меті закріплення та поглиблення знань і навичок, одержаних на усіх видах навчальних занять; підготовку до наступних занять, іспиту, формування культури розумової праці з чинними правовими нормами, законодавством та практикою його застосування. Під час самостійної роботи уточнюється коло питань, що підлягають вивченню по темі, аналізується та вивчається нормативний матеріал, наукові джерела, виконуються завдання.

Самостійна робота студента виконується в позааудиторний час, передбачений тематичним планом навчальної дисципліни.

Під час вивчення навчальної дисципліни студенти повинні навчитися самостійно мислити, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опанувати практичні навички з організації праці менеджера. Відповіді на питання повинні бути стисло законспектовані з обов'язковими посилання на використані джерела.

Самостійна робота студентів має бути логічно пов'язана з іншими видами навчальних занять. Однак вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми не бажано починати з самостійної роботи студентів.

Від якості самостійної підготовки студентів залежить якість семінарських занять, глибина їх теоретичного змісту й активність студентів.

Самостійна робота є методом глибокого вивчення і творчого засвоєння студентами навчальної програми.

Перевірка самостійної роботи студентів здійснюється викладачами, які проводять семінарські заняття з навчальної дисципліни.

Викладач може обрати один з наступних способів перевірки самостійної роботи:

- проведення перевірки конспектів опрацьованої літератури, яка рекомендується для вивчення теми навчальної дисципліни;
- фронтального усного опитування;
- письмового опитування;
- проведення тестування з вивчених тем;
- розв'язування ситуаційних завдань до кожної теми навчальної дисципліни.

З метою самостійного визначення рівня засвоєння теоретичного матеріалу студентам пропонуються питання для самоконтролю набутих знань.

Питання самостійної роботи виносяться на поточний і підсумковий семестровий контроль. Для самостійної роботи студентів з кожної теми надається рекомендована література з якою студенти повинні ознайомитися для якісного виконання завдань на самостійну підготовку.

Загальні методичні рекомендації щодо самостійної роботи студентів:

1. Ознайомитися із питаннями, що виносяться на самостійне вивчення студентами.
2. Уважно прочитати матеріал, викладений на лекції і занотований студентами до відповідної теми.
3. Ознайомитися із рекомендованою літературою до відповідної теми (як до семінарського заняття, так і самостійної роботи) і розширити одержані знання під час лекційного заняття (обсяг представлень про конкретні предмети і явища, що входять у сферу регулювання приватним правом).
4. За бажанням студент може підготувати коротке повідомлення (до десяти хвилин) з найбільш складного і цікавого питання.
5. У випадку необхідності студент може скористатися індивідуальними консультаціями викладача, який читає лекції, а також викладача, який проводить семінарські заняття у навчальній групі.

Тема 1. Фінанси і фінансова діяльність держави: економічні і правові основи

Самостійну роботу з цієї теми слід будувати з урахуванням логічної структури її змісту за таким планом:

- 1.1. Поняття, суть і зміст фінансів. Функції фінансів.
 - 1.1.1. Поняття фінансів.
 - 1.1.2. Суть і значення поняття фінансів.
 - 1.1.3. Зміст поняття фінансів.
 - 1.1.4. Функції фінансів.
- 1.2. Фінансова система України та її склад.
 - 1.2.1. Поняття фінансової системи України.

- 1.2.2. Складові фінансової системи України.
- 1.3. Поняття, природа, зміст та методи фінансової діяльності української держави.
 - 1.3.1. Поняття фінансової діяльності української держави.
 - 1.3.2. Природа фінансової діяльності української держави.
 - 1.3.3. Зміст фінансової діяльності української держави.
 - 1.3.4. Методи фінансової діяльності української держави.
- 1.4. Система і правове положення державних органів, які здійснюють фінансову діяльність.
 - 1.4.1. Система державних органів, які здійснюють фінансову діяльність.
 - 1.4.2. Правове положення державних органів, які здійснюють фінансову діяльність.
- 1.5. Фінансова діяльність органів державної законодавчої і виконавчої влади.
 - 1.5.1. Фінансова діяльність органів державної законодавчої влади.
 - 1.5.2. Фінансова діяльність органів виконавчої влади загальної компетенції.
 - 1.5.3. Фінансова діяльність органів виконавчої влади спеціальної компетенції.
- 1.6. Фінансова діяльність органів місцевого самоврядування.
- 1.7. Правові форми фінансової діяльності. Поняття, види і значення фінансово-правових актів.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення фінансової діяльності держави.
2. Чим відрізняються публічні (державні) фінанси від приватних?
3. У чому є спорідненість і відмінність між категоріями “фінанси” і “гроші”?
4. Дайте визначення понять централізованих та децентралізованих фінансів.
5. Назвіть ознаки фінансів як економічної категорії.
6. Яка необхідна умова виникнення фінансів?
7. Що є економічною основою функціонування фінансів?
8. Назвіть методи мобілізації грошових коштів держави.
9. Що таке фінансова політика?

Тема 2. Фінансове право як галузь права.

Фінансово-правові норми та відносини

Самостійну роботу з цієї теми слід будувати з урахуванням логічної структури її змісту за таким планом:

- 2.1. Поняття фінансового права як галузі права.
 - 2.1.1. Відносини в сфері фінансової діяльності за змістом.

- 2.1.2. Відносини в сфері фінансової діяльності за суб'єктним складом.
- 2.1.3. Відносини в сфері фінансової діяльності за фінансовим регулюванням.
- 2.2. Предмет фінансового права.
- 2.3. Метод фінансового права.
 - 2.3.1. Ознаки імперативного методу.
 - 2.3.2. Інші методи фінансового права.
- 2.4. Система фінансового права.
 - 2.4.1. Поняття системи фінансового права.
 - 2.4.2. Складові елементи системи фінансового права.
 - 2.4.3. Загальна частина фінансового права і її особливості.
 - 2.4.4. Особлива частина фінансового права і її особливості.
- 2.5. Джерела фінансового права.
- 2.6. Наука фінансового права.
 - 2.6.1. Предмет науки фінансового права.
- 2.7. Співвідношення фінансового права як галузі та науки.
 - 2.7.1. Фінансове право і конституційне право.
 - 2.7.2. Фінансове право і кримінальне право.
 - 2.7.3. Фінансове право і адміністративне право.

Питання для самоконтролю

1. Що розуміють під предметом фінансового права?
2. Чому суспільні відносини з приводу фінансів територіальних громад є предметом фінансового права?
3. В чому особливість відносин, що складають предмет фінансового права?
4. Яке визначення фінансового права в переліку існуючих є найбільш досконалим, на вашу точку зору, та обґрунтуйте відповідь?
5. Чим метод фінансового права відрізняється від методу регулювання інших галузей публічного права?
6. В чому зв'язок фінансового права з іншими галузями права?
7. Розкрийте співвідношення понять “фінансове право” та “фінансове законодавство”.
8. Що є предметом науки фінансового права?
9. Які особливості та функції науки фінансового права?
10. Які групи суспільних відносин складають предмет фінансового права?
11. Які характерні ознаки методу фінансово-правового регулювання?
12. З якими галузями права тісно межує фінансове право?
13. Яка система фінансового права як галузі права?
14. Що слід розуміти під інститутами і підгалузями фінансового права?
15. Що таке джерела фінансового права?
16. Що вивчає фінансово-правова наука?
17. Назвіть кодифіковані фінансово-правові нормативні акти?

Тема 3: Фінансово-правові норми і фінансово-правові відносини

Самостійну роботу з цієї теми слід будувати з урахуванням логічної структури її змісту за таким планом:

- 3.1. Поняття фінансово-правових норм.
 - 3.1.1. Загальні ознаки фінансово-правових норм.
 - 3.1.2. Специфічні ознаки фінансово-правових норм.
- 3.2. Особливості фінансово-правових норм.
- 3.3. Види фінансово-правових норм.
- 3.4. Структура фінансово-правової норми.
- 3.5. Правова природа фінансово-правових санкцій.
- 3.6. Поняття та зміст фінансово-правових відносин.
 - 3.6.1. Функції фінансово-правових відносин.
 - 3.6.2. Склад фінансово-правових відносин.
 - 3.6.3. Передумови фінансової правосуб'єктності.
- 3.7. Особливості фінансово-правових відносин.
- 3.8. Класифікація фінансово-правових відносин.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення фінансово-правової норми.
2. Розкрийте особливості фінансово-правових норм.
3. В чому проявляється імперативний характер фінансово-правових норм?
4. Охарактеризуйте структуру фінансово-правових норм.
5. Як класифікуються норми фінансового права?
6. Що таке матеріальні та процесуальні фінансово-правові норми? Наведіть приклади.
7. В чому полягає особливість санкцій фінансово-правових норм? Яка їх правова природа?
8. Визначте поняття фінансових правовідносин.
9. Розкрийте особливості фінансових правовідносин.
10. Розкрийте співвідношення суб'єктів фінансового права та суб'єктів фінансових правовідносин.
11. З'ясуйте особливості змісту фінансово-правових відносин.
12. Що розуміють під об'єктом фінансово-правових відносин?
13. Назвіть підстави виникнення, зміни та припинення фінансово-правових відносин.

Тема 4: Правові основи фінансового контролю в Україні

Самостійну роботу з цієї теми слід будувати з урахуванням логічної структури її змісту за таким планом:

- 4.1. Поняття та елементи фінансового контролю.
 - 4.1.1. Основні завдання фінансового контролю.

- 4.1.2. Основні вимоги, яким повинен відповідати фінансовий контроль.
- 4.1.3. Суб'єкт фінансового контролю.
- 4.1.4. Об'єкт фінансового контролю.
- 4.1.5. Предмет фінансового контролю.
- 4.1.6. Цілі фінансового контролю.
- 4.1.7. Методи здійснення контролю.
- 4.2. Порядок та процедура здійснення перевірок.
- 4.3. Аудит як вид фінансового контролю в Україні.
- 4.4. Фінансовий контроль органів законодавчої влади.
- 4.5. Правовий статус Державної Рахункової палати України.
- 4.6. Фінансовий контроль органів державної виконавчої влади загальної компетенції.
- 4.7. Фінансовий контроль органів державної виконавчої влади спеціальної компетенції.
- 4.8. Контрольні функції Національного банку України.
- 4.9. Фінансовий контроль спеціалізованих органів фінансового контролю.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте поняття та зміст фінансового контролю.
2. Сформулюйте завдання фінансового контролю.
3. Які фактори актуалізують проблему фінансового контролю на сучасному етапі розвитку України?
4. Назвіть об'єкт фінансового контролю.
5. Визначте завдання фінансового контролю.
6. В чому особливості правового регулювання фінансового контролю?
7. Які види фінансового контролю ви знаєте?
8. Назвіть методи фінансового контролю та розкрийте їх зміст.
9. Які органи здійснюють фінансовий контроль в Україні?
10. Назвіть систему органів, що здійснюють фінансовий контроль.
11. Розкрийте повноваження органів фінансового контролю.
12. Дайте визначення аудиторського контролю.
13. Охарактеризуйте зміст аудиторської перевірки.

Тема 5. Юридична відповідальність суб'єктів фінансового права

Самостійну роботу з цієї теми слід будувати з урахуванням логічної структури її змісту за таким планом:

- 5.1. Поняття, ознаки та функції юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права.
 - 5.1.1. Поняття юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права.
 - 5.1.2. Ознаки юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права.
 - 5.1.3. Функції юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права.
- 5.2. Принципи юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права.

- 5.3. Класифікація юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права.
 - 5.3.1. За фактором часу проведення.
 - 5.3.2. За формами проведення.
 - 5.3.3. За суб'єктним складом.
- 5.4. Підстави притягнення до юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права.
- 5.5. Поняття та ознаки фінансового правопорушення.
- 5.6. Склад фінансового правопорушення:
 - 5.6.1. об'єкт фінансового правопорушення;
 - 5.6.2. об'єктивна сторона фінансового правопорушення;
 - 5.6.3. суб'єкт фінансового правопорушення;
 - 5.6.4. суб'єктивна сторона фінансового правопорушення.
- 5.7. Заходи фінансового примусу, що застосовуються в фінансовому праві.

Питання для самоконтролю

1. Якими ознаками характеризується поведінка суб'єктів фінансового права?
2. Які види правової поведінки суб'єктів фінансового права ви знаєте?
3. Яка поведінка суб'єктів фінансового права є правомірною, а яка протиправною?
4. У яких аспектах розглядають юридичну відповідальність?
5. Визначте поняття: «позитивна юридична» та «негативна юридична відповідальність».
6. Назвіть загальні ознаки юридичної відповідальності.
7. Визначте специфічні ознаки юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права.
8. Як можна визначити юридичну відповідальність суб'єктів фінансового права?
9. Які виділяють принципи юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права?
10. Визначте мету юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права?
11. Назвіть функції юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права.
12. Яке призначення правоохоронної та виховної функцій юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права?
13. Визначте систему видів юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права.
14. Порівняйте поняття «підстави притягнення до юридичної відповідальності» та «підстави настання юридичної відповідальності».
15. Дайте визначення правопорушення, яке скоюють суб'єктів фінансового права.
16. Якими ознаками характеризується правопорушення, яке скоюють суб'єктів фінансового права?
17. Що розуміють під складом правопорушення, яке скоюють суб'єктів фінансового права?

18. Визначте об'єкт правопорушення, яке скоюють суб'єктів фінансового права.
19. Дайте визначення об'єктивної сторони правопорушення, яке скоюють суб'єктів фінансового права.
20. Хто виступає суб'єктом правопорушення?
21. Назвіть ознаки суб'єктивної сторони правопорушення, яке скоюють суб'єкти фінансового права.
22. Які заходи державного примусу застосовуються за правопорушення у сфері фінансової діяльності?
23. Які види санкцій можуть застосовуватися у разі притягнення до відповідальності суб'єктів фінансового права?
24. Визначте, які санкції за порушення бюджетного законодавства можуть застосовуватися у разі притягнення до відповідальності суб'єктів фінансового права.
25. Що таке пеня, штрафна санкція (штраф)?
26. У яких випадках суб'єкти фінансового права притягаються до цивільно-правової та кримінальної відповідальності?

Тема 6: Бюджет і бюджетна система

Самостійну роботу з цієї теми слід будувати з урахуванням логічної структури її змісту за таким планом:

- 6.1. Поняття бюджету.
 - 6.1.1. Поняття бюджету та його роль у виконанні функцій держави.
 - 6.1.2. Бюджет як економічна категорія.
 - 6.1.3. Бюджет з матеріальної точки зору.
 - 6.1.4. Бюджет як правова категорія.
 - 6.1.5. Елементи бюджету.
 - 6.1.6. Дефіцит бюджету.
 - 6.1.7. Профіцит бюджету.
- 6.2. Ознаки та функції бюджету.
 - 6.2.1. Ознаки бюджету.
 - 6.2.2. Розподільча функція бюджету.
 - 6.2.2. Контрольна функція бюджету.
- 6.3. Поняття та принципи бюджетної системи України.
 - 6.3.1. Бюджетний устрій.
 - 6.3.2. Бюджетна система.
 - 6.3.3. Елементи бюджетної системи.
 - 6.3.4. Зведений бюджет та його мета.
 - 6.3.5. Принципи побудови бюджетної системи.
- 6.4. Бюджетна класифікація.
 - 6.4.1. Мета бюджетної класифікації.
 - 6.4.2. Поняття бюджетної класифікації.
 - 6.4.3. Класифікація доходів бюджетів.

- 6.4.4. Класифікація видатків та кредитування бюджетів.
- 6.4.5. Класифікація фінансування бюджетів.
- 6.4.6. Класифікація боргу.
- 6.5. Бюджетне регулювання.
 - 6.5.1. Компонентну будову бюджетного регулювання.
 - 6.5.2. Механізм бюджетного регулювання.

Питання для самоконтролю

1. Поняття бюджету: розкрийте різні аспекти його визначення.
2. Що таке бюджет як фінансова категорія?
3. Чому бюджет будь-якого рівня – це завжди план?
4. Назвіть складові частини бюджету.
5. Дайте класифікацію доходів бюджету.
6. Назвіть видатки бюджету.
7. Що таке загальний, спеціальний та резервний фонди бюджету?
8. Яке співвідношення доходної та видаткової частини бюджету?
9. Що розуміється під предметом бюджетного права?
10. Які особливості бюджетних правовідносин?
11. Що детермінує напрямки видатків державного бюджету?
12. Які принципи покладені в основу розподілу доходів та видатків бюджетів в Україні?
13. Назвіть складові частини бюджету.
14. Що таке бюджетна класифікація? Для чого вона потрібна?
15. Яке призначення зведеного бюджету?
16. Дайте класифікацію доходів бюджету.
17. Назвіть видатки бюджету.
18. Що таке загальний, спеціальний та резервний фонди бюджету?
19. Яке співвідношення доходної та видаткової частини бюджету?

Тема 7: Бюджетне право України

Самостійну роботу з цієї теми слід будувати з урахуванням логічної структури її змісту за таким планом:

- 7.1. Предмет та метод бюджетного права.
 - 7.1.1. Поняття бюджетного права.
 - 7.1.2. Особливі риси бюджетного права.
 - 7.1.3. Відносини, що складають предмет бюджетного права.
 - 7.1.4. Суміжні правові відносини.
 - 7.1.5. Загальні методи бюджетного права.
 - 7.1.6. Спеціальні методи фінансового права.
 - 7.1.7. Особливість імперативного методу в бюджетному праві.
- 7.2. Система бюджетного права.
- 7.3. Джерела бюджетного права.
- 7.4. Поняття бюджетних правовідносин та їх види.

- 7.4.1. Ознаки бюджетних правовідносин.
- 7.4.2. Система бюджетних правовідносин.
- 7.4.3. Склад бюджетно-правових відносин.
- 7.4.4. Класифікація бюджетних правовідносин.

Питання для самоконтролю

- 1. Що розуміється під предметом бюджетного права?
- 2. Які особливості бюджетних правовідносин?
- 3. Які фактори визначають бюджетну систему держави?
- 4. Що детермінує напрямки видатків державного бюджету?
- 5. Назвіть елементи бюджетної системи України та охарактеризуйте їх зміст.
- 6. Які принципи покладені в основу розподілу доходів та видатків бюджетів в Україні?
- 7. В чому роль та значення бюджетного регулювання?
- 8. Охарактеризуйте зміст інституту бюджетних повноважень.

Тема 8. Правові засади бюджетного процесу в Україні

Самостійну роботу з цієї теми слід будувати з урахуванням логічної структури її змісту за таким планом:

- 8.1. Поняття бюджетного процесу.
 - 8.1.1. Частина бюджетного процесу.
 - 8.1.2. Завдання бюджетного права.
 - 8.1.3. Принципи бюджетного права.
- 8.2. Учасники бюджетного процесу.
 - 8.2.1. Головні розпорядники бюджетних коштів.
 - 8.2.2. Розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня.
- 8.3. Стадії бюджетного процесу та їх характеристика.
 - 8.3.1. Складання проектів бюджетів.
 - 8.3.2. Розгляд та прийняття Закону про Державний бюджет України, рішень про місцеві бюджети.
 - 8.3.3. Виконання бюджету, у тому числі у разі необхідності внесення змін до Закону про Державний бюджет України, рішення про місцеві бюджети.
 - 8.3.4. Підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішень щодо нього.
- 8.4. Бюджетне планування.
 - 8.4.1. Поняття бюджетного планування.
 - 8.4.2. Завдання бюджетного планування.
 - 8.4.3. Форми бюджетного планування.
- 8.5. Виконання бюджету.
 - 8.5.1. Учасники виконання бюджетів.
 - 8.5.2. Касове виконанням бюджету.

Питання для самоконтролю

1. Що таке бюджетний процес? Чим відрізняється бюджетний процес від цивільного та кримінального?
2. Що таке бюджетний цикл?
3. На яких матеріалах та документах базується проект державного та місцевих бюджетів?
4. Що таке бюджетна резолюція, її основний зміст, процедура прийняття?
5. Зміст актів про бюджет.
6. Яку роль відіграє державне казначейство у виконанні бюджету?
7. Порядок складання проекту бюджету в Україні.
8. Поняття та зміст бюджетного процесу.
9. Особливості розгляду проекту закону про Державний бюджет України.
10. Співвідношення банківської та казначейської форм виконання бюджету.
11. Виконання Державного бюджету по доходах та видатках.
12. Порядок скорочення видатків загального фонду Державного бюджету України.
13. Особливості фінансового контролю на стадіях бюджетного процесу.

Тема 9. Правове регулювання публічних доходів і видатків в Україні

Самостійну роботу з цієї теми слід будувати з урахуванням логічної структури її змісту за таким планом:

- 9.1. Міжбюджетні відносини в системі бюджетного регулювання.
 - 9.1.1. Поняття міжбюджетних відносин.
 - 9.1.2. Мета регулювання міжбюджетних відносин.
 - 9.1.3. Принципи міжбюджетних відносин.
 - 9.1.4. Шляхи розподілу доходів у бюджетній системі.
- 9.2. Закріплені доходи.
 - 9.2.1. Поняття закріплених доходів.
 - 9.2.2. Доходи, закріплені за Державним бюджетом.
 - 9.2.3. Доходи, закріплені за місцевими бюджетами.
- 9.3. Регулюючі доходи.
 - 9.3.1. Поняття регулюючих доходів.
 - 9.3.2. Метод процентних відрахувань.
 - 9.3.3. Метод надання трансфертів.
 - 9.3.4. Система міжбюджетних трансфертів.
- 9.4. Поняття публічних видатків та бюджетного фінансування.
 - 9.4.1. Поняття видатків бюджету.
 - 9.4. 2. Поняття витрат бюджету.
 - 9.4. 3. Поняття публічних видатків в юридичному аспекті.
 - 9.4. 4. Поняття публічних видатків в матеріальному аспекті.
 - 9.4. 5. Поняття публічних видатків в організаційному аспекті.
 - 9.4. 6. Поняття публічних видатків в економічному аспекті.
 - 9.4. 7. Система публічних видатків.
 - 9.4. 8. Суб'єкти здійснення публічних видатків.

- 9.4. 9. Державного бюджету України.
- 9.4. 10. Видатки, що здійснюються з місцевих бюджетів.
- 9.4. 11. Класифікація публічних видатків.
- 9.4. 12. Фінансування публічних видатків.
- 9.4. 13. Види фінансування.
- 9.5. Об'єкти і принципи бюджетного фінансування.
- 9.6. Поняття і правові основи видатків держави.
- 9.7. Фінансово-правові акти, які регулюють бюджетні видатки.
- 9.8. Поняття кошторисно-бюджетного фінансування та кошторису.
 - 9.8.1. Поняття бюджетного фінансування.
 - 9.8.2. Кошторисно-бюджетне фінансування.
 - 9.8.3. Поняття кошторису як акту управлінської діяльності.
 - 9.8.4. Поняття кошторису як фінансового плану.
 - 9.8.5. Поняття кошторису як правозастосовного акту.
 - 9.8.6. Поняття кошторису як правового акту.
 - 9.8.7. Види кошторисів.

Питання для самоконтролю

1. Який зміст поняття “міжбюджетні відносини”?
2. Як розподіляють доходи та видатки бюджетів?
3. Назвіть принципи міжбюджетних відносин.
4. В чому сутність та зміст бюджетного регулювання?
5. Визначте методи бюджетного регулювання.
6. Розвиток міжбюджетних відносин на сучасному рівні.
7. Поняття та ознаки бюджетних видатків.
8. Бюджетна класифікація видатків та кредитування бюджету.
9. Спільні та відмінні ознаки понять «бюджетні видатки», «публічні видатки», «витрати бюджету»
10. Бюджетне планування: сутність і завдання.
11. Основні засади взаємозв'язку між дохідною та видатковою частиною бюджету при бюджетному плануванні.
12. Види норм видатків та порядок їх встановлення і застосування у бюджетному плануванні.
13. Основні стадії бюджетного планування.
14. Порядок складення бюджетного розпису.
15. Методи, форми та способи здійснення бюджетних видатків.
16. Основні положення кошторисно-бюджетного фінансування.
17. Поняття державних видатків, особливості відносин у галузі видатків в період перехідної економіки.
18. Система державних видатків.
19. Фінансування державних видатків.
20. Принципи фінансування
21. Поняття кошторисно-бюджетного фінансування, принципи, об'єкти фінансування.

22. Кошторис як індивідуально-плановий акт. Порядок складання та затвердження кошторисів.
23. Порядок кошторисно-бюджетного фінансування.
24. Порядок фінансування соціально-культурних заходів в умовах переходу до ринку.
25. Порядок фінансування охорони здоров'я та фізичної культури.
26. Порядок фінансування видатків на національну оборону.
27. Правове регулювання видатків на утримання законодавчої, виконавчої влади та правоохоронних органів.

Тема 10. Основи податкового права

Самостійну роботу з цієї теми слід будувати з урахуванням логічної структури її змісту за таким планом:

- 10.1. Поняття, види, ознаки податку. Розмежування податку і збору.
 - 10.1.1. Поняття обов'язкового платежу.
 - 10.1.2. Види податку.
 - 10.1.3. Ознаки податку.
 - 10.1.4. Розмежування податку і збору.
 - 10.1.5. Функції податків.
- 10.2. Принципи оподаткування та функції податків.
 - 10.2.1. Поняття податкової системи.
 - 10.2.2. Загальні принципи оподаткування.
 - 10.2.3. Спеціальні принципи оподаткування.
- 10.3. Податкове право: поняття, зміст та особливості.
- 10.4. Податкові правовідносини: поняття, зміст та особливості.
- 10.5. Елементи правового механізму.
 - 10.5.1. Обов'язкові елементи податкового механізму.
 - 10.5.2. Додаткові елементи податкового механізму.
- 10.5. Загальнодержавні податки і збори.
- 10.6. Місцеві податки і збори.
- 10.7. Податки з юридичних осіб.
- 10.8. Податки з населення.
- 10.9. Податки, що сплачують і юридичні і фізичні особи (змішані податки).

Питання для самоконтролю

1. Що таке податкове право за предметом правового регулювання?
2. Хто є суб'єктом податкового права та податкових правовідносин?
3. Розкрийте зміст поняття «податкова система».
4. Яка структура податкових органів в Україні?
5. Охарактеризуйте поняття та рівні податкового тиску.
6. Що таке податок як правова категорія?
7. Розмежуйте поняття податок, збір, платіж, відрахування?
8. В чому недоліки та переваги непрямих податків?

9. Охарактеризуйте функції податку.
10. Назвіть ознаки податку.
11. За якими ознаками класифікуються податки?
12. Що таке елементи механізму оподаткування? Охарактеризуйте їх.
13. Які існують типи податкових систем?
14. Що таке податок на додану вартість?
15. У чому полягає сутність акцизного збору?
16. Що є об'єктом оподаткування при утриманні податку на прибуток підприємств?
17. Як оподатковуються доходи фізичних осіб?
18. Що таке державне мито?
19. Які податки та збори належать до місцевих?
20. Які є способи ухиляння від сплати податків?
21. Які є види відповідальності за порушення податкового законодавства?

Тема 11. Правові основи державного та муніципального кредиту

Самостійну роботу з цієї теми слід будувати з урахуванням логічної структури її змісту за таким планом:

- 11.1. Поняття і функції державного й муніципального кредиту.
 - 11.1.1. Поняття державного кредиту.
 - 11.1.2. Функції державного кредиту.
 - 11.1.3. Особливості державного кредиту.
 - 11.1.4. Джерелами погашення державних позик.
 - 11.1.5. Поняття муніципального кредиту.
 - 11.1.6. Функції муніципального кредиту.
- 11.2. Зміст державного й муніципального боргу.
 - 11.2.1. Внутрішній державний борг.
 - 11.2.2. Зовнішній державний борг.
 - 11.2.3. Управління державним боргом.
 - 11.2.4. Стадії управління державним боргом.
- 11.3. Форми державного кредиту.
- 11.4. Ознаки, за якими класифікуються державні внутрішні позики.
- 11.5. Гарантія Кабінету Міністрів України як форма державного кредиту.
- 11.6. Правові основи муніципальних запозичень.
- 11.7. Правовідносини України з іноземними державними і міжнародними фінансово-кредитними організаціями в галузі державного кредиту.

Питання для самоконтролю

1. Що таке державний кредит?
2. Дайте визначення державному кредиту в економічному та правовому аспектах.
3. Які особливості правовідносин в сфері державного кредиту?

4. Які форми державного кредиту ви знаєте?
5. Що таке державна позика?
6. Охарактеризуйте сутність, функції та значення державної позики.
7. Назвіть відмінності між державним та банківським кредитами.
8. Що таке державний борг?
9. Що таке рефінансування державного боргу?
10. Охарактеризуйте функції державного боргу.
11. Назвіть джерела погашення державного боргу.
12. Які існують форми державного кредиту?
13. Назвіть учасників ринку цінних паперів.
14. Якими нормативними актами регулюються відносини у сфері державного кредиту?

Тема 12. Правові основи банківського права

Самостійну роботу з цієї теми слід будувати з урахуванням логічної структури її змісту за таким планом:

- 12.1. Банківська система України: поняття, рівні.
 - 12.1.1. Поняття банківської системи.
 - 12.1.2. Рівні банківської системи.
 - 12.1.3. Основні завдання банківської системи.
 - 12.1.4. Специфічні функції банківської системи.
- 12.2. Функції і напрямки діяльності банків.
 - 12.2.1. Поняття банківських правовідносин.
 - 12.2.2. Характерні риси банківських правовідносин.
 - 12.2.3. Елементи банківських правовідносин.
- 12.3. Об'єкти кредитування.
- 12.4. Суб'єкти кредитних правовідносин.
- 12.5. Роль Національного банку України в банківській системі країни.
- 12.6. Правові засади контролю Національного банку України за діяльністю комерційних банків.
- 12.7. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб.

Питання для самоконтролю

1. Яку роль виконує банківська система в умовах ринкової економіки?
2. Дайте характеристику банківської системи України.
3. В чому полягає особливий правовий статус Національного банку України?
4. Охарактеризуйте принципи діяльності комерційних банків України.
5. В чому полягають контрольні повноваження Національного банку України щодо комерційних банків?
6. За якими ознаками можна Національний банк України віднести до “ банку банків ”?
7. Проаналізуйте права Національного банку України по ліцензуванню комерційних банків.

8. Що слід розуміти під банківським кредитом?
9. Чим банківський кредит відрізняється від державного кредиту?
10. Дайте характеристику принципів банківського кредитування.
11. Які з принципів банківського кредитування обумовлені перехідним характером економіки України?
12. Чому на сучасному етапі банки віддають перевагу короткостроковому кредитуванню?
13. Який взаємозв'язок між обліковою ставкою Національного банку України і відсотковою ставкою по кредитах, що надаються комерційними банками?
14. Назвіть основні нормативно-правові акти, що регулюють правовідносини, пов'язані з поверненням банківських кредитів.

Тема 13. Правове регулювання єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне страхування

Самостійну роботу з цієї теми слід будувати з урахуванням логічної структури її змісту за таким планом:

- 13.1. Поняття обов'язкового державного страхування.
 - 13.1.1. Ознаки державного страхування.
 - 13.1.2. Функції державного страхування.
 - 13.1.3. Страхові фонди.
 - 13.1.4. Характерні риси фінансово-правових відносин в сфері страхування.
- 13.2. Основні види і галузі державного страхування.
- 13.3. Державне обов'язкове особисте страхування
- 13.4. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
 - 13.4.1. Суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування.
 - 13.4.2. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Питання для самоконтролю

1. Що таке страхування?
2. Як класифікується страхування?
3. Які існують способи утворення страхових фондів?
4. Хто є суб'єктами страхування?
5. Які функції виконує страхування?
6. В чому зміст державного нагляду за страховою діяльністю?
7. Які галузі та види страхування ви знаєте?
8. Що означає перестраховування?
9. В чому полягає сутність страхової справи?
10. Охарактеризуйте зміст обов'язкового державного страхування.
11. Які відмінності між обов'язковим та добровільним страхуванням?

12. Яка залежність між комерційною та страховою діяльністю?

Тема 14. Правові основи безготівкових розрахунків в Україні

Самостійну роботу з цієї теми слід будувати з урахуванням логічної структури її змісту за таким планом:

- 14.1. Поняття та зміст грошового обігу.
 - 14.1.1. Грошова система держави.
 - 14.1.2. Основні завдання правового регулювання грошового обігу.
 - 14.1.3. Основні умови грошового обігу держави.
 - 14.1.4. взаємозв'язок готівкового та безготівкового грошового обігу.
- 14.2. Організація готівкового обігу.
 - 14.2.1. Роль Національного банку України для забезпечення організації готівкового обігу.
 - 14.2.2. Основні завдання установ банку в роботі з готівкою.
- 14.3. Організація безготівкових розрахунків та розрахунки за допомогою систем дистанційного обслуговування.
 - 14.3.1. Платіжна система України.
 - 14.3.2. Основна мета платіжної системи.
 - 14.3.3. Види платіжних систем.
 - 14.3.4. Розрахункові документи безготівкових розрахунків.
- 14.4. Контроль за дотриманням порядку ведення операцій з готівкою.
 - 14.4.1. Періодична перевірка розрахункових документів.
 - 14.4.2. Аналіз балансів та інших звітних матеріалів підприємств .
 - 14.4.3. Перевірка на місцях.

Питання для самоконтролю

1. Як здійснюються розрахункові операції?
2. Які види рахунків ви знаєте? Назвіть їх особливості.
3. Що слід розуміти під безготівковими розрахунками?
4. Визначте, хто може бути учасником безготівкових розрахунків.
5. Які правила безготівкових розрахунків ви можете назвати?
6. Виведіть загальні правила здійснення розрахунків із застосуванням платіжного доручення.
7. Які особливості розрахунків із застосуванням платіжної вимоги-доручення?
8. У яких випадках застосовується платіжна вимога?
9. Установіть відмінність між договірним і примусовим
10. списанням коштів.
11. Які особливості застосування чекової форми розрахунків?
12. Визначте поняття акредитива та його види.
13. Який порядок проведення розрахунків із застосуванням
14. акредитивів?
15. Визначте правову природу векселя як засобу розрахунків.
16. Що таке електронний розрахунковий документ?

17. Якими є загальні вимоги щодо здійснення операцій із застосуванням платіжних карток?
18. Які заходи, що здійснюються в державі, свідчать про розширення безготівкового обігу?
19. Визначте обсяг відповідальності банків за правопорушення під час переказу коштів.
20. Визначте особливості адміністративної та кримінальної відповідальності за правопорушення у сфері безготівкових розрахунків.

Тема 15. Правові засади валютного регулювання

Самостійну роботу з цієї теми слід будувати з урахуванням логічної структури її змісту за таким планом:

- 15.1. Поняття валюти та валютних цінностей.
 - 15.1.1. Поняття національної валюти.
 - 15.1.2. Поняття іноземної валюти.
 - 15.1.3. Поняття валютних цінностей.
 - 15.1.4. Державний валютний фонд України.
 - 15.1.5. Місцеві валютні фонди.
 - 15.1.6. Валютні фонди підприємств.
- 15.2. Зміст валютного регулювання.
 - 15.2.1. Рівні валютного регулювання.
 - 15.2.2. Міжнародне валютне регулювання.
 - 15.2.3. Внутрішньодержавне валютне регулювання.
 - 15.2.4. Система валютного регулювання в Україні.
 - 15.2.5. Система валютних операцій.
- 15.3. Валютний контроль.
- 15.4. Система фінансових санкцій за порушення валютного законодавства.
- 15.5. Адміністративна відповідальність за порушення валютного законодавства.
- 15.6. Кримінальна відповідальність за порушення валютного законодавства.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняттям "валюта України", "іноземна валюта", "валютні цінності".
2. У чому полягає особливий статус валюти України?
3. Що таке конвертованість валюти та які її види ви знаєте?
4. Наведіть приклади вільноконвертованих та неконвертованих валют.
5. За рахунок яких коштів формуються Державний валютний фонд та місцеві валютні фонди?
7. Що слід розуміти під валютним регулюванням?
8. Назвіть види валютного регулювання.
9. Визначте систему валютного регулювання,

10. Наведіть приклади валютних операцій.
11. Назвіть учасників валютних операцій.
12. Які валютні операції потребують генеральної ліцензії а які – індивідуальної?
13. Проаналізуйте порядок встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та банківських металів.
14. Які вимоги та обмеження встановлені щодо ввезення, переказування і пересилання з-за кордону, а також вивезення, переказування і пересилання за кордон резидентами і нерезидентами валюти України?
15. Назвіть особливості торгівлі іноземною валютою на території України резидентами і нерезидентами юридичними та фізичними особами.
16. Визначте структуру валютного ринку
17. Проаналізуйте порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті.
18. Яким є порядок зарахування виручки резидентів у іноземній валюті на валютні рахунки в уповноважених банках?

1.5. Індивідуальні завдання

1.5.1. Основні вимоги до написання індивідуальних завдань

Індивідуальні завдання передбачаються у формі реферату.

Тема реферату обирається студентом добровільно або закріплюється за студентом викладачем на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами. Виконання реферату передбачає:

— підбір та опрацювання літератури за темою;

— складання плану і виконання роботи (вступ, *перше питання* — розкриття теоретичних аспектів проблеми, виклад основних ідей та пропозицій авторів; *друге питання* — аналіз фактичних та статистичних даних; висновки; список використаної літератури та інформаційних джерел);

Метою виконання рефератів є закріплення і систематизація студентами отриманих знань у процесі участі в аудиторних заняттях і самостійної роботи.

Для виконання реферату студенти повинні використовувати законодавчі та підзаконні акти, інструктивно-методичні матеріали, науково-монографічну літературу, судову практику, статистичні дані, аналітичну інформацію органів управління. Реферат має містити зіставлення різних точок зору з досліджуваного питання.

Роботи виконуються комп'ютерним способом з одностороннім розміщенням тексту на папері формату А4 (210 мм х 297 мм) з дотриманням прийнятих у діловодстві стандартних берегів : лівого — 30 мм, верхнього та нижнього — 20 мм, правого — не менше 10 мм.

Робота починається з титульного аркуша. Нумерація аркушів роботи починається з титульного аркуша. Номер на титульному аркуші не проставляється.

Обсяг роботи має забезпечувати належне висвітлення завдання і повинно бути виконано шрифтом Times New Roman кеглем 14 з 1,5 міжрядковим інтервалом.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Загальний обсяг реферату має становити до 15 сторінок формату А4.

Титульний аркуш реферату оформлюється за зразком 1.

1.5.2. Тематика індивідуальних завдань

1.5.2.1. Тематики рефератів

1. Відмінність публічних (державних) фінансів від фінансів приватних.
2. Наглядові функції Національного банку України.
3. Правове регулювання державних доходів.
4. Правове регулювання державних витрат.
5. Правові основи кошторисно-бюджетного фінансування.
6. Правове регулювання доходів місцевих бюджетів.
7. Поняття та види муніципальних витрат.
8. Правовий режим іноземного інвестування в Україні.
9. Порядок фінансування установ освіти.
10. Позабюджетні фонди установ, що утримуються за рахунок бюджету.
11. Правовий статус Національного банку України.
12. Дефіцит державного бюджету України та джерела його покриття.
13. Класифікація банківських кредитів.
14. Міжбюджетні відносини.
15. Поняття кошторисно-бюджетного фінансування та його об'єкти.
16. Витрати бюджетних коштів.
17. Фінансування соціальних програм.
18. Фінансування науки.
19. Фінансування витрат на утримання апарату державної влади.
20. Бюджет як економічна та правова категорія.
21. Кошторис як державний фінансовий план бюджетної установи.
22. Фінансові ресурси держави.
23. Взаємозв'язок фінансового та конституційного права.
24. Взаємозв'язок фінансового та адміністративного права.
25. Взаємозв'язок фінансового та цивільного права.
26. Історія розвитку науки фінансового права.
27. Характеристика аудиторської діяльності.
28. Структура бюджетної класифікації.
29. Державний борг – сутність, види, джерела погашення.
30. Особливості валютних відносин як різновиду фінансових відносин.

31. Депозитні та ощадні операції банків.
32. Класифікація державних цінних паперів.
33. Правове регулювання готівкового обігу іноземної валюти на території України.
34. Повноваження державних органів у сфері валютного регулювання.
35. Правові засади валютного контролю.
36. Ліцензування валютних операцій в Україні.
37. Класифікація податків за різними ознаками.
38. Податкові ставки та їх види.
39. Офшорні зони та особливості оподаткування в них.
40. Відповідальність за порушення валютного законодавства.

1.5.2.2. Темі науково-дослідних завдань

1. Правове регулювання пересилання іноземної валюти за межі митної території України.
2. Принципи побудови система оподаткування та їх застосування в Україні.
3. Податкова політика зарубіжних країн та її особливості.
4. Значення державного кредиту у фінансовому забезпеченні загальнодержавних програм.
5. Сучасні підходи до проблеми предмету фінансового права.
6. Фінансова політика – складова економічної та соціальної політики держави.
7. Ринок страхових послуг в Україні та проблеми його правового регулювання.
8. Поняття державних витрат, їх особливості та принципи фінансування.
9. Податкове право, як складова частина фінансового права.
10. Подвійне оподаткування: сутність, причини, шляхи ліквідації.
11. Податкові закони: їх види та зміст.
12. Пільги з оподаткування як елемент механізму оподаткування.
13. Податкове законодавство України та проблеми його систематизації.
14. Порядок фінансування соціально-культурних заходів.
15. Порядок фінансування охорони здоров'я та фізичної культури.
16. Порядок фінансування видатків на національну оборону.
17. Порядок фінансування промисловості та капіталовкладень.
18. Особливості фінансування агропромислового комплексу.

Оцінювання результатів виконання рефератів здійснюється відповідно до чинної в університеті системи оцінювання знань в умовах запровадження Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) і включається до поточної успішності.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Предмет та метод фінансового права.
2. Наука фінансового права: поняття та зміст.
3. Система фінансового права України.
4. Фінансово-правова відповідальність за порушення податкового законодавства.
5. Поняття та зміст фінансового контролю.
6. Види фінансового контролю.
7. Методи фінансового контролю.
8. Правова природа фінансових санкцій.
9. Поняття, структура та особливості фінансово-правових норм.
10. Класифікація фінансово-правових норм.
11. Фінансово-правові відносини: поняття, особливості, класифікація.
12. Структура фінансово-правових відносин.
13. Стадії бюджетного процесу.
14. Непрямі податки: поняття, види, переваги.
15. Джерела фінансового права України.
16. Проблеми систематизації фінансового законодавства.
17. Податок на доходи фізичних осіб.
18. Податкова система України: поняття, зміст, правові основи та принципи.
19. Поняття та ознаки податку.
20. Класифікація податків.
21. Фінансова система України.
22. Поняття та функції фінансів.
23. Фінансова діяльність держави: поняття, зміст, правові основи.
24. Фінансово-правова відповідальність банків за порушення банківського законодавства.
25. Податок на додану вартість.
26. Контрольно-наглядові функції НБУ.
27. Елементи механізму оподаткування.
28. Напрямки удосконалення податкової системи України.
29. Податкові правовідносини: поняття, зміст, особливості.
30. Аудит, як вид недержавного фінансового контролю.
31. Державний нагляд за страховою діяльністю.
32. Податкові пільги.
33. Система державних органів, які здійснюють фінансову діяльність.
34. Фінансова діяльність органів законодавчої влади.
35. Фінансовий контроль органів державної податкової служби.
36. Взаємозв'язок фінансового права з іншими галузями права.
37. Рахункова палата ВРУ в системі фінансового контролю.
38. Характеристика галузей та основних видів страхування.

39. Правове регулювання місцевих податків та зборів.
40. Ревізія та перевірка як методи фінансового контролю.
41. Структура доходів державного бюджету України.
42. Поняття та система державних видатків.
43. Бюджетна система України.
44. Міжбюджетні відносини.
45. Страхування: поняття, види, правові основи.
46. Форми державного внутрішнього кредиту.
47. Фінансовий контроль органів Державної контрольно-ревізійної служби.
48. Кошторисно-бюджетне фінансування.
49. Систематизація податкового законодавства України.
50. Правові форми безготівкових розрахунків.
51. Бюджетна класифікація: поняття, зміст, призначення.
52. Акцизний податок: порядок обчислення та сплати.
53. Поняття банків та банківської системи.
54. Операції та функції комерційних банків.
55. Організація страхування в Україні.
56. Договір страхування: поняття та умови.
57. Порівняльна характеристика державного та банківського кредиту.
58. Фінансово-правові акти, їх характеристика.
59. Відповідальність за порушення податкового законодавства.
60. Види рахунків, що відкриваються в банківських установах.
61. Правові принципи банківської діяльності.
62. Правовий статус та функції НБУ.
63. Відповідальність за порушення валютного законодавства.
64. Принципи банківського кредитування.
65. Порядок відкриття рахунків в банківських установах.
66. Порядок складання та затвердження кошторисів.
67. Дефіцит державного бюджету та шляхи його подолання.
68. Валютний контроль.
69. Кредитний договір: поняття, сутність, зміст та значення.
70. Комерційні банки: їх види та класифікація.
71. Поняття та принципи бюджетного фінансування.
72. Добровільне та обов'язкове страхування.
73. Державний борг України: його види, обслуговування державного боргу.
74. Структура місцевих доходів.
75. Поняття державних та місцевих цільових фондів коштів, їх класифікація.
76. Джерела державних доходів.
77. Принципи та стадії бюджетного процесу.
78. Класифікація ревізій. Акти ревізії.
79. Державний бюджет, як економічна, політична та правова категорія.
80. Міжбюджетні трансферти.
81. Митні платежі. Державне мито. Мито.
82. Види та форми банківського кредиту.

83. Поняття валюти та валютних цінностей.

84. Методи мобілізації, розподілу та використання централізованих фондів коштів.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Взаємозв'язок фінансового права з іншими галузями права.
2. Права, обов'язки та відповідальність посадових осіб контролюючих органів.
3. Поняття та система державних видатків.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 15 лекцій за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій							
			1	2	3	4	5	6	7	8

1.	Денна	8	0,6	1,2	1,8	2,4	3,0	3,6	4,2	5
----	-------	---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	---

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 10 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	б тем	Номер теми														Усього балів		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		15	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15
2.	Максимальна кількість балів за індивідуаль-не завдання	5														5		
Усього балів																20		

3. Рекомендовані джерела

3.1. Базові джерела

1. Алісов Е.А. Финансовое право Украины: Учебное пособие. / Е.А. Алісов. – Харьков, 2000. – 229с.
2. Алісов Є. О. Фінансове право : Підручник для студ. юрид. вузів / Є. О. Алісов [та ін.] ; відп.ред. Л. К. Воронова. –Х. : Консум, 1998. – 496 с.
3. Бех Г. В., Дмитрик О. О., Криницький І. Є. Фінансове право України: Підручник / Г. В. Бех, О. О.Дмитрик, І. Є.Криницький: За ред. М. П. Кучерявенка. – К.: Юрінком Інтер. 2007. – 320 с.
4. Воронова Л.К. Фінансове право України: Підручник. / Л.К. Воронова – К.: Прецедент; Моя книга, 2006. – 448 с.
5. Воронова Л.К. Фінансове право: Навч. посібник для студентів юрид. вузів та факультетів / За ред. Л.К. Воронової – Х. – 2007. – 495с.
6. Воронової Л.К. Фінансове право: Навч. посібник для студентів юрид. вузів та факультетів / За ред. Л.К. Воронової і Д.А. Бекерсбкої. – К., 2000.
7. Горбунова О.Н. Финансовое право: Учебник / Под. Ред. О.Н.Горбуновой. [2-е изд. Перераб. И доп.] – М., 2002. – 400с.
8. Горбунова О.Н. Финансовое право: Учебник /Под. редакцией проф.. О.Н. Горбуновой. – М.: Юристъ, 1996. – 400 с.
9. Грачева Е.Ю., Соколова Э.Ф. Финансовое право: Учебное пособие. / Е.Ю. Грачева, Э.Ф. Соколова. – [2-е издание, испр. И пере раб.] – М.: Юриспруденция, 2000. – 304 с.
10. Зюнькін А.Г. Фінансове право: Опорний конспект лекцій. / А.Г. Зюнькін – К.: МАУП,2003. – ;3-тє вид., доп.] – 160 с.

11. Івасішина Н. В. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансове право» (для студентів денної та заочної форми навчання всіх спеціальностей академії) / Н. В. Івасішина, І. І. Килимник – Харків: ХНАМГ, 2007. – 162с.
12. Красавиной Л.Н. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: Учебник / Под ред. Л.Н. Красавиной. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 608 с.
13. Лучківська С.І. Фінансове право. Навчальний посібник (рек. МОН України) / С.І. Лучковська – К. КНТ, 2010. – 296с.
14. Нагребельний В.П. Фінансове право України: загальна частина: Навч.пос. для ВНЗ. / В.П. Нагребельний, В.Д. Чернадчук, В.В.Сухонос – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. – 320 с.
15. Орлюк О. П. Фінансове право : Навч. посібник / О. П. Орлюк. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 527 с.
16. Орлюк О.П. Фінансове право: навч. посібник / О. П. Орлюк – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 528 с.
17. Пацурковский П.С. Правовые основы финансовой деятельности государства: проблемы методологии. / П. С. Пацурковский. – Черновцы: ЧДУ, 1997. — 244 с.
18. Пацурковский П.С. Проблемы теории финансового права. / П. С. Пацурковский. – Черновцы, 1997. – 276 с.
19. Рассолов М.М. Финансовое право: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. М.М. Рассолова. – М.; ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2001. – 444с.
20. Роль В. Ф. Фінансове право. Навч. посіб. / В. Ф. Роль, В. В. Сергієнко, С. М. Попова. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 392 с.
21. Савченко Л.А Фінансове право: Навчальний посібник. / Савченко Л.А., Цимбалюк А.В., Шкарупа В.К, Глух М.В. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2001. – 85 с.
22. Химичева Н.И. Финансовое право: Учебник / Отв. Ред. Н.И. Хитичева. [3-е изд., перер. и доп.] – М.: Юристъ, 2009. – 749 с..
23. Химичева Н.И. Финансовое право: Учебник / Отв. редактор Н.И. Химичева. – М: Юристъ, 2004. – 749с.
24. Шкарупа В.К. Фінансове право України: навчальний посібник: За заг.ред. д.ю.н., проф. Шкарупи В.К. – Київ: „Истина“, 2007. – 148 с.

Допоміжні джерела

Тема 1.

1. Податковий Кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. Вид. – 2011 р., – № 13, / № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112;
2. Положення про Міністерство фінансів України : Указ Президента України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>;
3. Про Державну казначейську службу України : Указ Президента України від 13 квітня 2011 року № 460/2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/460/2011>;
4. Про Національний банк України : Закон України (зі змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14> ;

5. Карасеві М.В. Финансовая деятельность государства – основополагающая категория финансового права / М.В. Карасеві // Государство и право. – 1996. – № 11;
6. Лагутін В.Д. Пріоритети координації бюджетної та монетарної політики в Україні / В.Д. Лагутін // Фінанси України. – 2011. – № 10;
7. Луніна І.О. Проблеми й перспективи розвитку системи державних фінансів в Україні / І.О. Луніна // Фінанси України. – 2010. – №2.
8. Марко І. Стимулююча функція фінансів / І. Марко // Банківська справа. – 2000. – № 2;
9. Слепов В.Л. Корпоративные финансы в финансовой системе страны / В.Л. Слепов // Финансы. – 2003. – № 3;

Тема 2.

1. Карасеві М.В. Финансовая деятельность государства – основополагающая категория финансового права / М.В. Карасеві // Государство и право. – 1996. – № 11;
2. Луніна І.О. Проблеми й перспективи розвитку системи державних фінансів в Україні / І.О. Луніна // Фінанси України. – 2010. – №2.
3. Пархоменко С. Порядок и принципы построения системы налогообложения в Украине / С. Пархоменко // Юридический вестник. – 2000. – № 10;
4. Марко І. Стимулююча функція фінансів / І. Марко // Банківська справа. – 2000. – № 2;
5. Нечай А. Предмет фінансового права на сучасному етапі / А. Нечай // Підприємництво, господарство та право. – 2004. – № 5;
6. Нечай А. Публічні фонди та публічні видатки як категорії фінансового права / А. Нечай // Право України. – 2004. – № 5;
7. Сабитова Н.М. О некоторых категориях финансового права / Н.М. Сабитова // Финансы. – 2003. – № 6;

Тема 3.

1. Пришва Н. Щодо питання повноважень суб'єктів фінансових правовідносин / Н. Пришва // Підприємництво, господарство та право. – 2004. – №2;
2. Рева Д. О некоторых особенностях контрольно-налоговых правоотношений / Д. О Рева // Підприємництво, господарство та право. – 2003. – № 10;
3. Сабитова Н.М. О некоторых категориях финансового права / Н.М. Сабитова // Финансы. – 2003. – № 6;
4. Сулим В. Суб'єкти податкових правовідносин та їх класифікація / В. Судим // Підприємництво, господарство та право. – 2004. – № 5;
5. Чернадчук В. Щодо класифікації бюджетних правовідносин / В. Чернадчук // Підприємництво, господарство та право. – 2004. – № 5;
6. Алисов Е.А. Финансовое право Украины: Учебное пособие. / Е.А. Алисов. – Харьков, 2000. – 229с.
7. Бех Г. В., Дмитрик О. О., Криницький І. Є. Фінансове право України: Підручник / Г. В. Бех, О. О.Дмитрик, І. Є.Криницький: За ред. М. П. Кучерявенка. – К.: Юрінком Інтер. 2007. – 320 с.
8. Воронова Л.К. Фінансове право: Навч. посібник для студентів юрид. вузів та факультетів / За ред. Л.К. Воронової – Х. – 2007. – 495с.
9. Горбунова О.Н. Финансовое право: Учебник / Под. Ред. О.Н.Горбуновой. [2-е изд. Перераб. и доп.] – М., 2002. – 400с.

Тема 4.

1. Положення про Міністерство фінансів України : Указ Президента України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>;
2. Про аудиторську діяльність : Закон України від 22 квітня 1993р. (зі змінами і доповненнями) // ВВРУ – Офіц. вид. – 1993. – № 23;
3. Про валютний контроль Положення : затверджене постановою Правління НБУ від 9 лютого 2000 р., № 49; [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0209-00>;
4. Про Державну казначейську службу України : Указ Президента України від 13 квітня 2011 року № 460/2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/460/2011>;
5. Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні : Закон України від 26 січня 1993 р. “ ” //ВВРУ. – Офіц. вид. – 1993. – № 13. – Ст. 292;
6. Про державну податкову службу в Україні : Закон України (зі змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/509-12>;
7. Про Рахункову палату ВРУ : Закон України (зі змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/315/96>;
8. Про систему валютного регулювання та валютного контролю : Декрет КМУ від 19.02.1993 р., № 15-93 (зі змінами та доповненнями); [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=15-93>;
9. Алибеков Ш.И. Источники информации при аудиторской проверке и ревизии по поручению правоохранительных органов / Ш.И. Алибеков //Финансы. – 2004. – № 4;
10. Мешалкина Р.Е. Теоретические вопросы государственного финансового контроля / Р.Е. Мешалкина // Финансы. – 2003. – № 12;

Тема 5.

1. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України – Офіц. вид. – 2010 р. – № 50, / № 50-51 / . – Ст. 572;
2. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні : затверджена Правлінням НБУ від 21.06.2012, № z0614-12 (з змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>;
3. Про систему валютного регулювання та валютного контролю : Декрет КМУ від 19.02.1993 р., № 15-93 (зі змінами та доповненнями); [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=15-93>;
4. Про страхування : Закон України (зі змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96>;
5. Про утворення Державної податкової адміністрації України та місцевих державних податкових адміністрацій Указ Президента України “ ” від 20.04.2000 р., № 605/2000; [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/760/96>;
6. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України (зі змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>;
7. Зюнькін А.Г. Фінансове право: Опорний конспект лекцій. / А.Г. Зюнькін – К.: МАУП,2003. – ;3-тє вид., доп.] – 160 с.
8. Івасішина Н. В. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансове право» (для студентів денної та заочної форми навчання всіх спеціальностей академії) / Н. В. Івасішина, І. І. Килимник – Харків: ХНАМГ, 2007. – 162с.

Тема 6.

1. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України – Офіц. вид. – 2010 р. – № 50, / № 50-51 /. – Ст. 572;
2. Про державний бюджет України на 2017 рік : Закон України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=4282-17>;
3. Бескид Й.М. Теоретичні підвалини дослідження суті державного бюджету України / Й.М. Бескид // Фінанси України. – 1998. – № 1;
4. Бондарук Т.Г. Зовнішній державний борг України та механізм його обслуговування / Т.Г. Бондарук // Фінанси України. – 1999. – № 5;
5. Турчинов О.В. Бюджетний кодекс України: закон, засади, коментар / [О.В.Турчинов, Ц.Г. Огонь, Г.С. Фролова ті ін.]; за редакцією О.В. Турчинова і Ц.Г. Огня. – К.: Парламентське вид-во, 2002. – 320 с.
6. Демчик О. Доходна частина бюджету як складова державного бюджету України / О. Демчик // Право України. – 2003. – № 9;
7. Ісмаїлов А.Б. Міжбюджетні відносини та напрями їх вдосконалення / А.Б. Ісмаїлов // Фінанси України. – 2004. – № 6;
8. Химичева Н.И. Государственные и муниципальные расходы как финансово-правовая категория; вопросы теории и политики / Н.И. Химичева // Доклади та виступи на міжнародній науково-практичній конференції. – Харків, 1998;
9. Сова О.Ю. Проблема дефіцитності державного бюджету і шляхи її розв'язання / О.Ю. Сова // Фінанси України. – 2004. – № 5;
10. Парижак Н.В. Формування ефективної бюджетної системи України / Н.В. Парижак // Право України. – 1998. – № 1;
11. Карлін М.І., Хмарук Ю.В. Проблеми формування дохідної бази спеціального фонду державного бюджету України та шляхи їх розв'язання / М.І. Карлін, Ю.В. Хмарук // Фінанси України. – 2010. – № 3. – С. 13–21;

Тема 7.

1. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України – Офіц. вид. – 2010 р. – № 50, / № 50-51 /. – Ст. 572;
2. Про державний бюджет України на 2017 рік : Закон України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=4282-17>;
3. Бескид Й.М. Теоретичні підвалини дослідження суті державного бюджету України / Й.М. Бескид // Фінанси України. – 1998. – № 1;
4. Бондарук Т.Г. Зовнішній державний борг України та механізм його обслуговування / Т.Г. Бондарук // Фінанси України. – 1999. – № 5;
5. Турчинов О.В. Бюджетний кодекс України: закон, засади, коментар / [О.В.Турчинов, Ц.Г. Огонь, Г.С. Фролова ті ін.]; за редакцією О.В. Турчинова і Ц.Г. Огня. – К.: Парламентське вид-во, 2002. – 320 с.
6. Демчик О. Доходна частина бюджету як складова державного бюджету України / О. Демчик // Право України. – 2003. – № 9;
7. Ісмаїлов А.Б. Міжбюджетні відносини та напрями їх вдосконалення / А.Б. Ісмаїлов // Фінанси України. – 2004. – № 6;
8. Химичева Н.И. Государственные и муниципальные расходы как финансово-правовая категория; вопросы теории и политики / Н.И. Химичева // Доклади та виступи на міжнародній науково-практичній конференції. – Харків, 1998;
9. Чернадчук В. Щодо визначення поняття “бюджетний процес / В. Чернадчук // Підприємництво, господарство та право. – 2003. – № 9;
10. Чернадчук В. Щодо класифікації бюджетних правовідносин / В. Чернадчук // Підприємництво, господарство та право. – 2004. – № 5;

Тема 8.

1. Податковий Кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 2011 р., – № 13, / № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112;
2. Про державну податкову службу в Україні : Закон України (зі змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/509-12>;
3. Про затвердження положення про затвердження та розгляду скарг платників податків органами державної податкової служби : Наказ Державної податкової адміністрації України від 23.12.2010 р. № z0010-11 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0010-11>;
4. Про Державну фіскальну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України, Положення від 21.05.2014 № 236 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>
5. Волков Д.О. Сплата непрямих податків в країнах з ринковою економікою / Д.О. Волков // Фінанси України. –2004. – № 2;
6. Кучерявенко М. Правова природа податку / М. Кучерявенко // Вісник Академії правових наук України. – 1998. – № 1;
7. Про Державну казначейську службу України : Указ Президента України від 13 квітня 2011 року № 460/2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/460/2011>;
8. Каун О.Б. Концептуальні засади формування механізму міжбюджетних відносин / О.Б. Каун // Фінанси України. – 2001. – № 6;
9. Луніна І.О. Державні видатки: тенденції та фактори зростання / І.О. Луніна // Фінанси України. – 2001. – № 4;
10. Нечай А. Публічні фонди та публічні видатки як категорії фінансового права / А. Нечай // Право України. – 2004. – № 5;

Тема 9.

1. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України – Офіц. вид. – 2010 р. – № 50, / № 50-51 /. – Ст. 572;
2. Податковий Кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 2011 р., – № 13, / № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112;
3. Бабич Н. Украина на фоне мировых бюджетов: умеренность и аккуратность / Н. Бабич // ВПСУ. – 1997. – № 10;
4. Ісмаїлов А.Б. Міжбюджетні відносини та напрями їх вдосконалення / А.Б. Ісмаїлов // Фінанси України. – 2004. – № 6;
5. Алісов Е.А. Финансовое право Украины: Учебное пособие. / Е.А. Алісов. – Харьков, 2000. – 229с.
6. Алісов Є. О. Фінансове право : Підручник для студ. юрид. вузів / Є. О. Алісов [та ін.] ; відп.ред. Л. К. Воронова. –Х. : Консум, 1998. – 496 с.
7. Бех Г. В., Дмитрик О. О., Криницький І. Є. Фінансове право України: Підручник / Г. В. Бех, О. О.Дмитрик, І. Є.Криницький: За ред. М. П. Кучерявенка. – К.: Юрінком Інтер. 2007. – 320 с.
8. Воронова Л.К. Фінансове право України: Підручник. / Л.К. Воронова – К.: Прецедент; Моя книга, 2006. – 448 с.
9. Воронова Л.К. Фінансове право: Навч. посібник для студентів юрид. вузів та факультетів / За ред. Л.К. Воронової – Х. – 2007. – 495с.

10. Воронової Л.К. Фінансове право: Навч. посібник для студентів юрид. вузів та факультетів / За ред. Л.К. Воронової і Д.А. Бекерсбкої. – К., 2000.
11. Горбунова О.Н. Финансовое право: Учебник / Под. Ред. О.Н.Горбуновой. [2-е изд. Перераб. и доп.] – М., 2002. – 400с.

Тема 10.

1. Податковий Кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 2011 р., – № 13, / № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112;
2. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України (зі змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>;
3. Алисов Е.А. Финансовое право Украины: Учебное пособие. / Е.А. Алисов. – Харьков, 2000. – 229с.
4. Данілов О.Д., Паєнтко Т.В. Проблеми справляння акцизного збору та шляхи їх усунення / О.Д. Данілов, Т.В. Паєнтко // Фінанси України. – 2010. – № 5. – С. 58–65.
5. Каламбет С.В., Антонов А.В. Удосконалення формування податкової системи / С.В. Каламбет, А.В. Антонов // Фінанси України. – 2001. – № 5;
6. Кучерявенко М. Правова природа податку / М. Кучерявенко // Вісник Академії правових наук України. – 1998. – № 1;
7. Литвиненко С.О. Податкове стимулювання розвитку промислового виробництва / С.О. Литвиненко // Фінанси України. – 2004. – № 4;
8. Мясникова А.В. Налоги: принципы, функции, законодательство / А.В. Мясникова // Государство и право. – 2001. – № 9;
9. Поддєрьогін А.М. Податок на додану вартість та його вплив на діяльність суб'єктів підприємництва / А.М. Поддєрьогін // Фінанси України. – 2010. – № 5;
10. Теліщук М.М. Актуальні проблеми співвідношення прямих та непрямих податків / М.М. Теліщук // Фінанси України. – 2001. – № 2;
11. Костин И. Принцип виновности в налоговом праве / И. Костин // Юридическая практика. – 2004. – № 21;
12. Ластовецький А. Організаційно-правові засади адміністрування податків / А. Ластовецький // Право України. – 2003. – № 11;
13. Пархоменко С. Порядок и принципы построения системы налогообложения в Украине / С. Пархоменко // Юридический вестник. – 2000. – № 10;
14. Тимченко О.М. Міжнародне інформаційне співробітництво у протидії ухиленню від сплати податків / О.М. Тимченко // Фінанси України. – 2011. – № 12.
15. Судим В. Поняття обов'язку в податковому праві / В. Судим // Право України. – 2004. – № 3;
16. Сулим В. Суб'єкти податкових правовідносин та їх класифікація / В. Судим // Підприємництво, господарство та право. – 2004. – № 5;
17. Суторма В.М., Федоров В.М., Андрущенко В.Л. Держава – податки-бізнес. – К., 1992;

Тема 11.

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Офіційний вісник України . – Офіц. вид. – 2010 р. – № 72/1 /Спеціальний випуск /. – Ст. 2598;
2. Податковий Кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 2011 р., – № 13, / № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112;
3. Положення про Міністерство фінансів України : Указ Президента України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>;

4. Про Державну казначейську службу України : Указ Президента України від 13 квітня 2011 року № 460/2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/460/2011>;
5. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26.01.1993 № 2939-ХІІ //ВВРУ. – Офіц. вид. – 1993. – № 13. – Ст. 292;
6. Про Державну фіскальну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України, Положення від 21.05.2014 № 236 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>
7. Дієва Н.М. Стабільність та ефективність бюджетного процесу / Н.М. Дієва // Фінанси України. – 2001. – № 5;
8. Данілов О.Д., Паєнтко Т.В. Проблеми справляння акцизного збору та шляхи їх усунення / О.Д. Данілов, Т.В. Паєнтко // Фінанси України. – 2010. – № 5. – С. 58–65.
9. Кочаровский Д.Е. Порядок создания службы внутреннего аудита и организация ее работы / Д.Е. Кочаровский // Финансы. – 2003. – № 12;
10. Савченко Л., Білоус В. Функції Міністерства фінансів України як органу, що здійснює фінансовий контроль / Л. Савченко, В. Білоус // Підприємництво, господарство та право. – 2003. – № 9;
11. Химичева Н.И. Государственные и муниципальные расходы как финансово-правовая категория; вопросы теории и политики / Н.И. Химичева //Доклади та виступи на міжнародній науково-практичній конференції. –Харків, 1998;
12. Бондарук Т.Г. Зовнішній державний борг України та механізм його обслуговування / Т.Г. Бондарук // Фінанси України. – 1999. – № 5;

Тема 12.

1. Про банки та банківську діяльність : Закон України (зі змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>;
2. Положення про Міністерство фінансів України : Указ Президента України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>;
3. Правила використання готівкової іноземної валюти : Постанова Правління НБУ від 27.06.2012 р., № z0656-07; [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0656-07>;
4. Правила здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку України : Постанова Правління НБУ від 09.09.2005р., № z0131-03 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0131-03>.
5. Про валютний контроль Положення : затверджене постановою Правління НБУ від 9 лютого 2000 р., № 49; [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0209-00>;
6. Про врегулювання порядку отримання резидентами кредитів, займів в іноземній валюті від нерезидентів і застосуванні штрафних санкцій за порушення валютного законодавства : Постанови НБУ від 19.08.2011р., № z1345-11 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0885-04>;
7. Про ефективність використання іноземних кредитів в Україні : Постанова ВРУ від 10.05.2011 № 414-97-п [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/414-97>;
8. Про Національний банк України : Закон України (зі змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14> ;
9. Безклубний І. Правова природа банківських процентів / І. Безклубний // Підприємництво, господарство та право. – 2004. – № 1;
10. Берназюк Я. Податково-правовий статус Національного банку України / Я. Берназюк // Підприємництво, господарство та право. – 2003. – № 11;

11. Богулов В.М., Богулова Т.В. Національний банк та його операції / В.М. Богулов, Т.В. Богулова – К., – 1997;
12. Брегеда О.А., Савлук С.М. Тенденції розвитку світової та вітчизняної банківських систем / О.А. Брегеда, С.М. Савлук // Фінанси України. – 2010. – № 4 – С. 27–34.
13. Джунь В'ячеслав Вопросы применения законодательства о ликвидации коммерческих банков / В'ячеслав Джунь // Юридическая практика. – 2003. – № 43;
14. Дмитрієва О.А. Організація депозитної діяльності комерційного банку / О.А. Дмитрієва // Фінанси України. – 2004. – №5;
15. Калітченко С.А. Деякі проблемні питання визначення форм кредитування в Україні / С.А. Калітченко // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 1999. – № 2;
16. Картанов Є.В. Банківське право України: Навч. посібник. / Є.В. Картанов. – Харків., 2000;
17. Коваль С.Л. Формування фінансових ресурсів комерційних банків / С.Л. Коваль // Фінанси України. – 2004. – № 7;
18. Ковальчук А. Грошово-кредитна сфера як об'єкт правового регулювання / А. Ковальчук // Підприємництво, господарство та право. – 2003. – № 10;
19. Костюченко О.А. Банківське право: Підручник. / О.А. Костюченко – К.: ВД "Професіонал", 2004. – 544 с.
20. Малахова О.Л. Кредитне забезпечення підприємницької діяльності / О.Л. Малахова // Фінанси України. – 2004. – № 6;

Тема 13.

1. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон від 08.07.2010 № 2464-VI (зі змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>
2. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні : затверджена Правлінням НБУ від 21.06.2012, № z0614-12 (з змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>;
3. Безсмертна Н. Договір страхування в системі цивільно-правових договорів / Н. Безсмертна // Право України. – 2004. – № 3;
4. Білоусов Е. Сутність страхування / Е. Білоусов // Підприємство, господарство та право. – 2002. – № 2;
5. Ефименко К.О. Розвиток законодавчої та нормативної бази страхування та облік його операцій / К.О. Ефименко // Фінанси України. – 1998. – № 4;
6. Кінащук Л. Поняття страхування з позицій фінансового права / Л. Кінащук // Підприємництво, господарство та право. – 2000. – № 9;
7. Науменкова С.В. Функціонування недержавних пенсійних фондів на ринку фінансових послуг України / С.В. Науменкова // Фінанси України. – 2010. – № 4;
8. Приказюк Н.В. Державне регулювання страхового ринку України: тенденції та перспективи розвитку / Н.В. Приказюк // Фінанси України. – 2010. – № 7;
9. Субачев І.І., Олійник В.Я., Терещенко Г.Є. Розвиток страхового ринку в Україні як фактор стабілізації України / І.І. Субачев, В.Я. Олійник, Г.Є. Терещенко // Фінанси України. – 2001. – № 5;

Тема 14.

1. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні : затверджена Правлінням НБУ від 21.06.2012, № z0614-12 (з змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>;

2. Про державне регулювання ринку цінних паперів : Закон України від 30 жовтня 1996 р. (зі змінами і доповненнями) // ВВРУ. – Офіц. вид. – 1996. – № 51. – Ст. 292;
3. Алісов Е.А. Финансовое право Украины: Учебное пособие. / Е.А. Алісов. – Харьков, 2000. – 229с.
4. Алісов Є. О. Фінансове право : Підручник для студ. юрид. вузів / Є. О. Алісов [та ін.] ; відп.ред. Л. К. Воронова. –Х. : Консум, 1998. – 496 с.
5. Бех Г. В., Дмитрик О. О., Криницький І. Є. Фінансове право України: Підручник / Г. В. Бех, О. О.Дмитрик, І. Є.Криницький: За ред. М. П. Кучерявенка. – К.: Юрінком Інтер. 2007. – 320 с.
6. Воронова Л.К. Фінансове право України: Підручник. / Л.К. Воронова – К.: Прецедент; Моя книга, 2006. – 448 с.
7. Воронова Л.К. Фінансове право: Навч. посібник для студентів юрид. вузів та факультетів / За ред. Л.К. Воронової – Х. – 2007. – 495с.
8. Воронової Л.К. Фінансове право: Навч. посібник для студентів юрид. вузів та факультетів / За ред. Л.К. Воронової і Д.А. Бекерсбкої. – К., 2000.
9. Горбунова О.Н. Финансовое право: Учебник / Под. Ред. О.Н.Горбуновой. [2-е изд. Перераб. и доп.] – М., 2002. – 400с.

Тема 15.

1. Старшинський М. Щодо визначення поняття “валюта” і “валютні цінності” / М. Старшинський // Підприємництво, господарство та право. – 2003. – №10;
2. Про систему валютного регулювання та валютного контролю : Декрет КМУ від 19.02.1993 р., № 15-93 (зі змінами та доповненнями); [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=15-93>;
3. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті : Закон України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/185/94>;
4. Правила використання готівкової іноземної валюти : Постанова Правління НБУ від 27.06.2012 р., № z0656-07; [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0656-07>;
5. Алісов Е.А. Финансовое право Украины: Учебное пособие. / Е.А. Алісов. – Харьков, 2000. – 229с.
6. Алісов Є. О. Фінансове право : Підручник для студ. юрид. вузів / Є. О. Алісов [та ін.] ; відп.ред. Л. К. Воронова. –Х. : Консум, 1998. – 496 с.
7. Бех Г. В., Дмитрик О. О., Криницький І. Є. Фінансове право України: Підручник / Г. В. Бех, О. О.Дмитрик, І. Є.Криницький: За ред. М. П. Кучерявенка. – К.: Юрінком Інтер. 2007. – 320 с.
8. Воронова Л.К. Фінансове право України: Підручник. / Л.К. Воронова – К.: Прецедент; Моя книга, 2006. – 448 с.
9. Воронова Л.К. Фінансове право: Навч. посібник для студентів юрид. вузів та факультетів / За ред. Л.К. Воронової – Х. – 2007. – 495с.
10. Воронової Л.К. Фінансове право: Навч. посібник для студентів юрид. вузів та факультетів / За ред. Л.К. Воронової і Д.А. Бекерсбкої. – К., 2000.
11. Горбунова О.Н. Финансовое право: Учебник / Под. Ред. О.Н.Горбуновой. [2-е изд. Перераб. и доп.] – М., 2002. – 400с.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

http://www.rada.gov.ua	- Веб-портал Верховної Ради України
http://www.president.gov.ua	- Веб-портал Адміністрації Президента України
http://www.kmu.gov.ua	- Веб-портал Кабінету Міністрів України

<http://mon.gov.ua>
<https://www.bank.gov.ua>
<http://www.minfin.com.ua>
<http://www.adm.km.ua/>

<http://km-oblrada.gov.ua/>
<http://www.khmelnytsky.com/>

- Веб-сайт Міністерства освіти і науки України
- Веб-портал Національного банку України
- Веб-сайт Міністерства фінансів України
- Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
- Веб-сайт Хмельницької обласної ради
- Веб-сайт Хмельницької міської ради

Розробник навчально-методичних рекомендацій:

доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент

_____ І.П. Сторожук

15 червня 2020 року

Схвалено кафедрою конституційного, адміністративного та фінансового права
15 червня 2020 року, протокол № 10.

В.о. завідувача кафедри _____

І.Л. Самсін

15 червня 2020 року

Декан факультету управління та економіки

_____ Т.В. Терещенко

15 червня 2020 року

Погоджено методичною радою університету
18 червня 2020 року, протокол № 8.

Голова методичної ради _____

І. Б. Ковтун

18 червня 2020 року